

17.12.06 744157

Vrtec

Vrtec

1937-1938

VRTEC

VRTEC

Letnik 68

LP

Štev. 4-5

Dve novi mladinski knjigi.

Gustav Strniša, Sveti Miklavž. Prav za svetega Miklavža je letos mladina dobila novo ljubko knjižico Gustava Strniše. Iz legendarnega sveta je vzel pisatelj snov, iz življenja svetega Miklavža in njegovih spremljevalcev angelčkov, kako gleda na zemljo z velikim daljnogledom, pa zapazi grdo starko Krizo, ki v današnjih dneh gospodari na našem bednem planetu in ki je povečala naše reve še s tem, da je zakrknila srca bogatašev. K njim pošlje Miklavž svoje sle-angelčke, ki jim omeče srca tako, da je na Miklavžev večer tudi najrevnejšim otrokom in družinam dobro. In tudi bogataš, bivši skopuh Tadej, je sprejet v nebesa, kamor ga pospremi sv. Miklavž z angelci. Knjižico je prav ljubko ilustriral Niko Pirnat.

Gustav Strniša, Beli slon. Ta knjižica pa obsega pet zgodbic iz pravljčnega in živalskega sveta. Naslovna zgodbica je neke vrste ajtiološka pripovedka o postanku treh rokavov v delti indijske reke Gange in imena tamkajšnjega gorovja Vndije. V sliki Volkec Goltec razglablja pisatelj v živalski pravljici o volku-požeruhu misel, da »volk ostane volk, četudi kozje mleko pije«. V živalski pravljici Izlet uči Strniša mladino žrtve in ljubezni, kakor jo je izkazala čebelica drugim živalim, da jih je rešila. V basni Lev in opica tiči didaktična misel, da je bolje ostati pri svojem opraviilu in stvari, kakor pa se poviševati, kot je to storila opica, ki je hotela opravljati kraljevsko službo bolnega leva, a sta jo zaradi tega tiger in ris raztrgala. »Papiga« pa je vzeta iz življenja razbojnika Felicijana in klepetulje Špelice in kaže, kako je ropar ozdravil špelico klepetavosti, papiga pa je izdala roparja, da je prišel pravici v roke. Zgodbice je skladno ilustriral Pukl Jože.

Obe knjižici sta izšli prav o pravem času in bosta prelepi darilci našim malim za božič, saj se je pisatelj prav dobro vživel v otroško fantazijo in pripovedovanje lepo približal mladinskemu slogu. Knjižici staneta po 15 din. Priporočamo jo Božičku za darilo naši mladini! F. J.

Erich Kästner, Pika in Tonček. — Za Emilom in detektivi smo pred nedavnim dobili v Kunčičevem prevodu knjigo istega pisatelja Ericha Kästnerja Piko in Tončka, katere glavna odlika je pač v tem, da jo je ta znameniti nemški mladinski pisatelj napisal izredno zanimivo in zabavno ob enem. Saj pričujoča mladinska knjiga Pika in Tonček v svoji zabavnosti, humorju v besedah in v smešnih prizorih prekaša vse mladinske knjige, kajti zlepa se še nisem pri kaki mladinski

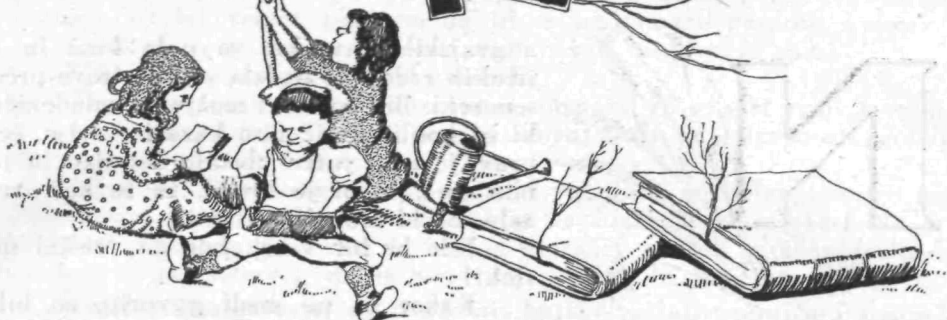
knjigi tako od srca smejal kakor vprav pri tej. Glavno vlogo v tej otroški komediji igra prebrisana in z vsemi mazili namazana hčerka ravnatelja Slame z imenom Pika, ki ima slabo, moderno mamo pa dobrodušnega ateka. Ker se nobeden od njiju ne zanima zanj, jo vzgaja neumna vzgojiteljica gospodična Blaginja. Kaj vse uganja mala Pika pri prijatelju Tončku, pri brivcu in na cesti z gospodično Blaginjo, in da je skleda šal polna, skrbri doma za smeh in zabavo še debela kuharica Berta! Od začetka do konca je povest tako napeta, da sem jo kar v dušku prebral. Zabave in veselja pa knjiga ne nudi le otrokom, marveč še celo tudi odraslim, ki v našem slovenskem slovstvu tako redko kdaj dobimo kako podobno humoristično knjigo v roke. Prav na poseben način pa se je pisatelj odločil, da tudi v tej knjigi, v kateri sicer povest nemoteno teče, dobimo tudi posebne odstavke za vzgojo in pouk, ki jih je vrnil kot posebna poglavja med povest. Tako je v tej knjigi dovolj leposlovnega užitka, pa tudi dovolj etičnega in moralnega pouka, ki naj ga pač nobena mladinska knjiga ne prezre! V teh posebnih poglavjih bodo našli naši otroci prekoristne nauke o dolžnostih in ponosu, o pogumu in radovednosti, o revščini in resnobi življenja, o prijateljstvu in obvladanju samega sebe, o družinski sreči, ki je naš čas komaj še pozna, in laži o ugledu, veljavi in hvaležnosti. Še posebej pa knjiga uči starše in vzgojitelje, kako površna in zanemarjena je često vzgoja naših najmlajših pri tako imenovanih modernih družinah. Knjigo zelo toplo priporočam čitateljem »Vrtca«, pa pravtako tudi našim staršem in vzgojiteljem. Knjigo je izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani v zbirki mladinskih spisov. Ker je tako lepa po vsebini pa tudi krasno vezana, naj zlasti ne manjka v nobeni naši mladinski knjižnici v mestih in na deželi. Fr. J.

Pošta

Mileni škufca, Stična. *Prav vesel sem bil Tvojih orstic, s katerimi si se med prvimi skorajžila, da si začela pošto z urednikom. Lepo je, da Ti Vrtec ugaja. Da pa je zadnja stran ostala prazna, pa nisem kriv jaz, ampak gospa Kriza, ki se prav rada oglasa tudi pri našem listu. Veš kaj, zakličì vsem mladim naročnikom, naj takoj poravnajo letošnjo naročnino, pa jo bo kaj kmalu odkurila iz naše uprave. Le pošljì kak svoj sestavek, prav rad ga bom priobčil. Vaš samostan sem že večkrat videl. Lahko ste ponosni nanj. Te pozdravlja*

urednik.

VRTEC

ŠTEV. 4-5

1937/38

LETNIK 68

Ob Jezuščkovem rojstvu.

Najkrajši in najmrzlejši dnevi so tu, dnevi z neskončno dolgimi zimskimi večeri, ki so za Vas, dragi prijateljčki, tako skrivnostno srečni in zabavni, saj se tako radi zbirate okrog peči, da Vam stari dedek pripoveduje prezanimive pripovedke in pravljice.

A od vseh zimskih večerov je najbolj skrivnosten — sveti večer. Kajne, kako se ga že vsi veselite: komaj bo zazvonilo v mrzli zimski večer avemarijo, že boste pohiteli z očetom v vse hišne prostore, da jih pokropite in pokadite, da bo ves večer lepo prijetno dišalo po kadilu. Nato boste molili sveti rožni venec pri jasliah in za konec prižgali še svečke na božičnem drevescu, se zbrali okrog darov, ki Vam jih bo prinesel Jezušček in zapeli premilo melodijo: Sveta noč, blažena noč... In tudi k polnočnici boste pohiteli, da skupno z duhovnikom zapojete:

Slava Bogu na višavah
in mir ljudem na zemlji!

O, res, mir ljudem na zemlji! Jezušček ga je v Betlehemu v revnih jasliah prinesel na ta svet med ljudstva, ki so pozabila, da »so Očeta enega sinovi«. Mir je prinesel Jezušček, pa ljudje ga niso sprejeli. Saj z Njegovim prihodom na svet ni hotelo biti konca vojskam in ropom in požigom, ker so ljudje kaj kmalu pozabili na Kristusovo zapoved: Ljubite se med seboj!

Zato, predragi, molite na sveto božično noč, ki je prinesla na zemljo mir, da nam Gospod zopet dá svoj mir, ki ga nam svet noče in noče dati. Vaše molitve, ki prihajajo iz nedolžnih src, bo božje Detece gotovo uslišalo. Kako lepo bo potem v sicer tako solzni in revni naši dolini!

F. J.

Tonca iz lonca.

Nenavadna zgodba iz starih časov.

5.

a grajskih travnikih so pele kose in v širokih redéh je padala visoka trava pred senoseki. Bili so stari možje in mladeniči, ki so kosili, a nič niso kazali veselja, čeprav je lepo jutro obetalo lep dan in je bila rosa, da bi jo brodil, in so kose rezale, da bi morali vriskati.

Kdo bi bil vesel, kdo bi vriskal na tlaki!

Kakor bi ne znali govoriti, so bili kosci tihi, le vsakotoliko so se spogledali,

si dali z glavo znamenje in opozarjali drug drugega na biriče in valpta, ki se je bližal temu ali onemu in ga oplazil s svojim pasjim bičem, ker se mu je zdelo, da je prepočasen.

»Bogu bodi potoženo!« je prenesel mož udarec in skušal dohiteti sosedo, ki je bil pred njim, da bi ustregel valptu.

»Bog vidi in bo sodil in plačal!« je potrpel drugi in za to svojo vero moral občutiti znova valptovo razdraženo oblastnost.

Doli izpod gradu se je zaslišal po grajski poti konjski topot v sveže jutro. Biriči in valpet so začeli kričati nad kosci, bič je opletal, kakor bi se ljudje upirali in ne bi hoteli delati.

Graščak je privihral na svojem vrancu na travnike in podil konja z enega konca v drugi, za dobro jutro grmel nad kosci, se ustavljal pri biričih in obstal pri valptu, hotel vedeti, ali so vsi prišli na tlako in kdo prepozno.

»Vsi so prišli, grofovsko gnada!« je ukrivil valpet hrbet.

»Prepozno?«

»Ta in ta in ta!...« je valpet kazal po vrsti zamudnike.

Graščak je vzpodbo del konja in ga pognal proti nesrečnikom. Vsakega je poklical k sebi in ko je ponižno stal ob konju, ga je neusmiljeno z bičem, nato mu pa še naložil denarno globo, ki jo mora v treh dneh prinesiti v grad. Za božjo voljo in pri vseh svetnikih ga je vsak prosil, naj odpusti, da bo rajši še eno tlako več napravil, samo globe ne, ker nima denarja kje vzeti!

»Doma imaš lepo hčer!«

»Pridno hčer, gnadjivi gospod grof, hvala Bogu...«

»Hči naj prinese denar!«

In graščak je vihral dalje in se vrnil k valptu.

»Žensk še ni?« ga je vprašal.

»Kmalu bodo prišle, grofovskaja gnada... Seveda, morale bi biti že tukaj, da bi trosile... Jih pa zapišem, da jih boste globili, grofovskaja gnada!« je bil valpet ponižen, da bi se ne zameril gospodu, čeprav je vedel, da je prezgodaj in ne kaže redi trositi, dokler je rosa.

»Prav!« je odrezano rekel graščak.

Pognal je že konja, a ga trenutno zaustavil in se spet vrnil k valptu:

»Kaj pa te mrhe, ali se še kaj upirajo, ali še kolnejo ali molčijo, ko jih priganjate k delu?«

»Grofovskaja gnada, nič se ne upirajo več, tudi ne kolnejo in ne molčijo, samo Boga jemljejo v misel,« je povedal valpet in videl, da graščaku ni bilo prav. Obraz se mu je zmrčil, zaklel je in vzpodbodel vranca, ki je oddrevel, da je bilo videti, kakor bi letel po zraku.

»Sam bognasgavaruj ne more biti hujši,« so bili prepričani senoseki, ko so gledali za njim in so že izvedeli, kako je kaznoval tiste, ki so prišli toliko prepozno, da so prvi komaj kose nabrusili.

»Privoščil bi mu, da bi ga Bog tako obiskal, da bi pri živem telesu gnij in bi ga črvi jedli!« je upal glasno povedati svojim sosedom tam ob stezi mož v najlepših letih, ko se je prej previdno ogledal in videl, da ni ne valpta ne birača blizu.

Bernardkov oče je s Toncem vse to videl in slišal. Ko sta bila prišla iz gozda in je zagledal senoseke in se je znova prepričal, da je neviden, se je pomudil na travniku. Hodil je od znanca do znanca, da bi ujel, kaj govorijo, ko si upajo, in tako je tudi Tonca spoznal, kaj se pravi piti ljudem kri.

»Košanka bo tudi prišla trositi, obračati in grabiti,« sta ujela, ko so kosci naštevati ženske, ki jih je ta dan zadela tlaka.

»Moja žena,« je šepnil Bernardkov oče Toncu v uho.

»Potem ste vi Košana?« je vprašal Tonca prav tako tiho.

»Da, Tonca, tako mi pravijo in tudi ti mi lahko tako praviš. Zdaj pa še ne greva k nam. Tu počakava, saj ne bo dolgo, da pridejo grabiče. Če bi šla, bi nemara ženo zgrešil in potem bi je do poznega večera ne videl.«

Tonca je bil zadovoljen, čeprav bi bil že rad pri Bernardku, da bi se z njim igral.

Medtem ko sta čakala, sta krenila pod košat hrast, kjer so bili odložili kosci svoje kamižole. Tam je Košana sedel in odložil Tonca, ki je veselo poskočil, a ko je zagledal po tleh želod in lepe skledice in korčke, jih je začel hitro pobirati in znašati k stari korenini, ki je pririla iz zemlje in jo je obrastel mah. Z želodom je začel trkljati, kakor je videl, da so se kamenčkali doma v vasi otroci. Ko se je te igre naveličal, je grebel pod korenino in polnil skledice in korčke s prstjo, dokler ga niso zlati sončni kolobarčki zmotili. Spomnil se je, da ima še vedno v žepu tri zlatnike.

»Sklenil sem, da bom pomagal, komur bom mogel. Vse tri zlatnike sem v mislih obljubil Košanu, ko sva bila še v votlini, da bi rešil očeta. Nisem mu jih še dal. Pozabil sem. Mogoče je pa prav, da sem pozabil. Tisti mož, ki mu je graščak ukazal, naj prinese v treh dneh v grad plačat globo, tudi nima denarja. Kaj, če bi dal zlatnike njemu in ga rešil skrbi? Košanu bom pa dal druge, saj jih lahko napravim, dokler imam kapljice...« je mislil Tonca in se ni več igral.

Z očmi je iskal med kosci in ko je našel moža, ki ga je graščak pretepel radi zamude in mu še naložil denarno kazen, je vprašal Košana:

»Tisti mož tam, ki je zamudil, ali bo mogel plačati?«

»Ne bo mogel. Groši se ne pobirajo na cesti. Če pojde sam v grad, ga vržejo v ječo kakor mojega očeta, če pa pošlje hčer, je tudi ne bo nazaj. Če se pa le vrne, pride z njo žalost...« je povedal Košana.

»Groš, ali je to veliko denarja?« je zanimalo Tonca, ki bi rad vedel, če toliko premore.

»Za kmeta je to že bogastvo, graščak jih pa ima gotovo na mernike, a vseh se drži naša kri,« je izvedel.

»Ali je zlatnik več kakor groš?« je še vprašal Tonca.

»Zlatnik? O ti moj Bog, kdo le še pozna ta denar? Kar živim, ga nisem videl. In drugi v vasi tudi ne! O zlatnikih samo še pripovedujejo, ko se spominjajo kralja Matjaža, ko so bili taki časi, da ljudje drugega denarja niso poznali. Da bi se že kralj Matjaž, ki spi pod Sveto goro, zbudil in prišel in pokazal graščakom, da bi pomnili!«

Tonca je segel v žep in ko je Košana obmolknil, mu je na dlani pokazal svoj denar.

»Sveta nebesa, Tonca, tri zlatnike imaš?« se je mož začudil.

»Dva dam vam, da rešite očeta, enega pa tistemu možu, da ga graščak ne vrže v ječo!« je povedal Tonca in res dal Košanu dva zlatnika.

»O, ti dobri otrok!« je bil Košana vesel in ginjen. »Grapar bo kar znorel ob tolikem bogastvu, ki ga reši vseh skrbi. Samo, kako bi mu zlatnik dal? Da bi šla k njemu in mu ga vrgla na tla, da bi ga videl in pobral? Ne, zvedeli bi in bi rekli, da je grajski, ker ga je našel na graščinskem. Eh, tako napraviva! Vidiš, tukaj visi Graparjeva kamižola, poznam jo. V žep mu vrzi!«

In je dvignil Tonca, ki je spustil zlatnik v Graparjev žep.

»Bog ti plačaj in povrni!« se je zahvalil Košana še za Graparja in rekel, da bo možu že povedal, kdo mu je pomagal.

Tonca je bil vesel dobrega dela in najrajši bi šel in vse kolobarčke pod hrastom spremenil v zlatnike, a pomislil je, da bi mu kapljice pošle. Bog ve, kako mu pridejo še prav, da bi mogel z njimi tudi drugače ljudem pomagati.

Tedaj so začele prihajati na travnik grabiče.

Košana je izpod hrasta gledal, kdaj zagleda ženo, da bi ji šel na-proti in jo neviden tiho pozdravil.

»Samo da bi se ne ustrašila in mislila, da sem umrl in da sem prišel k njej kakor duh!« se je premislil, glasno pa je Toncu povedal za ime vsake grabiče, ki je na novo prišla.

Vsaka se je morala oglasiti pri valptu, ki je bil z njimi še bolj oblasten ko z moškimi. Nad nekaterimi je kričal, z mlajšimi je bil prijaznejši, celo šalil se je in smejal, kakor sta videla Tonca in Košana izpod hrasta.

»Zdaj gre naša,« se je oddahnil Košana, ko je zagledal ženo, zakaj bal se je, da bi ne zamudila.

Tonca je pustil pod hrastom in hitro stopil, da bi prišel do valpta pred ženo in bi slišal, kaj ji bo rekel, ko se mu bo priglasila za tlako.

»Oha, Košanka, spet med zadnjimi! Ali si tako zaspana ali kaj? Pa ne, da te je ponoči obiskal roparski mož? Le glej! Če ga kdaj zalotimo doma, boš z njim vred plačala!« je rohnел valpet in švigal z bičem, kakor bi hotel pokazati, kaj bi jo čakalo.

»Rada bi prej prišla, gospod, pa je otrok bolan. Še tako sem se težko odtrgala. Kar bojim se, da ne umre,« mu je s solzami v očeh povedala.

»Ne bi ga bilo škoda, ko je puntarske krvi!« je zaničljivo siknil valpet.

Košana je ob teh besedah stisnil pest in z neznansko silo česnil valpta, da je omahnil in divje zatulil.

Kosci so obstali, biriči so tekli od vseh strani k valptu, da bi videli, kaj mu je, in mu pomagali, grabiče si niso upale blizu in so le od daleč gledale Košanko, ki je vsa prebledela in se oslonila na grablje. Pomilovale so jo, zakaj vedele so, da ne more pričakovati kaj dobrega, ko pride valpet k sebi, če je še živ. Preoddaljene so bile, da bi mogle slišati, kako je po udarcu šepnil Košana ženi, naj se nič ne boji, ker je on ob nji in jo bo branil. Ob teh besedah je široko pogledala in ji je bilo, kakor bi jo zabodel v srce, ker je bila prepričana, da je ta trenutek mož umrl in da je ob nji njegov duh, ki se je maščeval za žalitev.

»Kaj se je zgodilo, Košanka?« so hoteli vedeti biriči, ko so pritekli in prijeli valpta, da bi ga dvignili.

»Nič ne vem, kar padel je, ko je govoril z mano,« je komaj spravila iz sebe Košanka in še vsa drhtela od groze in žalosti, a molčala, kaj je slišala in kaj misli.

Valpet je bil kakor v nezavesti.

»Vode, vode, ženske! Kaj stojite in zijate od daleč! Pomagajte!« so začeli klicati biriči.

Valpet se je ovedel in rekel, da ni treba.

»Samo čudna slabost me je napadla, kar zameglilo se mi je pred očmi,« je povedal in se delal pogumnega, da bi kdo ne izvedel, kako se še vedno boji pred neznanim, ki ga je udarilo.

In potem se je zgodilo čudo, ki ga grabiče niso pričakovale. Valpet ni bil s Košanko nič hud; prijazen je bil in ji celo ukazal, naj gre domov, ker se je ob njegovi omotici tako prestrašila.

Košanka se je zahvalila in odšla. Grabiče, ki so gledale za njo in jo blagrovale, so videle, kako je spočetka počasi hodila, a potem začela teči, ko da jo kdo podi. Če bi vedele, da se boji lastnega moža, ki jo je s Toncem v naročju neviden dohitel, bi se pokriževale...

Valpet od tiste ure dalje ni nikogar več oplazil z bičem in ko je graščak spet prijahal na travnik, je dolgo z njim govoril. Kosci in grabiče so slišali, da se je grof krohotal, ko je poslušal valpta, a zdelo se jim je, da je njegov krohot le prisiljen...

»Kaj naj to pomeni?« so se skrivoma spraševali.

In ko je grof proti svoji navadi pogljal vranca proti gradu in ni nobene grabiče ozmerjal in ne pogledal, ni bilo čudenja ne konca ne kraja.

Ko je zvečer po opravljeni tlaki Grapar oblekel pod hrastom kamižolo in segel z roko v žep, je začutil v njem nekaj okroglega, kakor bi bil denar. Skrivoma je pogledal in ko je videl, da ima v roki zlatnik, je mislil, da sanja. Spet je spustil denar v žep in ga s prsti otipaval. Nič se ni spremenilo, okrogli zlatnik se je samo ogrel, a zlatnik je le ostal.

»Bog bodi zahvaljen, ki se me je čudežno usmilil!« se je ozrl proti nebu in bilo mu je, kakor bi bil odložil težko breme, ki ga je z bridko skrbjo nosil od jutra, in se potolažen vračal domov.

(Dalje.)

Francè Kunstelj:

Zunaj snežec naletava.

Zunaj snežec naletava,
metuljkov belih, mehkokrilih
vsa polna je dobrava.
V gorki izbi dedek ždi.
Mi k njemu sedemo,
strme poslušamo,
ko nam o kraljeviču govori:
— Bila nekoč

je zlata noč,
je jezdil kraljevič čez plan,
pred njim je grad blestel krasan. —
Zunaj snežec naletava,
na okna mrak že potrkava,
a mi v deželi smo deveti,
kjer ni snega, kjer sonce,
zlato sonce sveti.

Visok obisk v Zaplankah.

III.

(Konec.)

Ata župan so še tisti večer sedli za mizo, vzeli pero v roke in začeli sestavljati svoj slavnostni govor. Skušali so v svoji glavi poiskati vse, kar so kdaj v svojem življenju povedali in napisali lepega. Marsičesa so se spomnili, pa jim nič ni ugajalo, vse se jim je zdelo premalo slovesno, premalo doneče, premalo sladko. Grizli so svoj peresnik in se potili, pa ni hotelo biti nič. Proti jutru so hoteli že zbuditi svojo ženo Uršo, da bi jim ona povedala kaj lepega, tedaj je pa v cerkvi zazvonilo z vsemi.

»Bog mu daj večni mir in pokoj, umrl je. Ni mu bilo dano, da bi dočakal naš veliki dan in slišal moj govor. Bog mu prizanesi!« Pomolili so še očenaš za rajnega, potem so jo pa urnih korakov ubrali naravnost v cerkev nad mežnarja, da zvedo, kdo neki je umrl.

»No, mežnar, kdo pa je zapustil spet solzno dolino?« so vprašali.

»Hočete reči: Kdo je umrl? Umrl pa ni nihče!«

»Kaj pa potem zvoniš?«

»Saj to je ravno, ata župan, čemu zvonim!? Res ne vem. Iskati so me prišli in so rekli, da se mudi. So dejali, da bom jaz zvonil, da bo že občina plačala tudi zvonjenje, no, kaj sem hotel — šel sem in zdaj zvonim. Ali mi boste malo pomagali? ...«

»O, tri sto kozlov! Eden ga mora polomiti že takoj v začetku! Mežnar, ti si pa tudi ob pamet! Oh, oh, oh, se je že začelo, sem kar vedel! Tak nehaj že, nehaj!«

Mežnar si pa ni dal dosti dopovedati, ampak je lepo enakomerno zvonil naprej. Postrani je gledal ata župana in nezaupno.

»V nedeljo boš zvonil, v nedeljo navsezgodaj lahko, prej pa ne! Kar spat se mi spravi, kar spat!«

»Ali jutri ne bom poldne zvonil?«

»I seveda ga boš, zdaj pa spat!«

»Kakor veste, ata župan, naj bo pa po vašem ...« je vzdihnil mežnar in skomizgnil z rameni. Oba sta slabe volje odšla domov.

Ata župan so bili mnjenja, da bi bilo nemara dobro, če bi malo zasпали, bodo jutri s svežimi močmi prijeli za delo in bo šlo kar samo. A komaj so legli, so zaslišali pred hišo korake in močno trkanje na vrata.

»Kaj pa je spet?« so se zadržali skozi okno.

»Vaš voz bomo vzeli, da bomo mlaje speljali domov.«

»Saj jih morate prej posekati!«

»Smo jih že. Pet in devetdeset smo jih v vašem gozdu nad potokom, pet smo jih pa še v Bobkovem dobili!«

»Moj Bog, kdo vam je pa rekel, da morate vse v mojem! Pet in devetdeset smrek! Saj me boste uničili! Lomite ga, pa pošteno! Plačali mi jih boste!« Ata župan so si pulili lase in stokali, kakor bi jih na meh drl, da se je žena Urša zbudila.

»Ko pa nikjer nismo tako lepih dobili! Sicer bomo pa po stari navadi vse zapili!«

»Norci ste in ne ljudje, da veste! Potem bi pa še pili! Še jesiha niste vredni in ga tudi ne dobite!«

»Kar je, je, zdaj jih moramo domov speljati!«

»Voz je pod lopo!«

Vsi obupani so ata župan prišli v hišo in svoji ženi Urši so se tako zasmilili, da jih je komaj potolažila.

»Ljubi moj, nič ne žaluj, saj bom jaz gospodu ministrskemu predsedniku povedala, da so bili vsi mlaji posekani v našem gozdu, pa jih bo pošteno plačal in velik ugled boš dobil pri njem. Kar potolaži se, še vse bo dobro.«

Nasmehnili so se ata župan v veliki sreči in brž so stekli na vas in naročili, da morajo biti prav vsi mlaji posekani na njihovem. Potem so pa prišli nazaj in se vsi srečni nagnili k svoji ženi Urši.

»Nekaj ti moram povedati, ljuba ženka. Ti boš pri sprejemu gospodu ministrskemu predsedniku podala šopek nageljev. Kajne, da boš? Spodobi se, da to častno naročilo opraviš ravno ti, ker si županova žena.«

»O, to bo pa lepo, to bom pa rada naredila. Joj, saj bodo vsi mene bolj gledali in občudovali kakor ministrskega predsednika...«

»Tako j zjutraj si boš šla novo obleko merit.«

»Samo... Veš, jaz sem že nekoliko v letih, to se pravi, stara res še nisem, samo gube imam po obrazu, tele zoprne gube, pa bodo rekli, da nisem več v cvetju mladih let...«

»Že mogoče, Urša, pa to nič ne dé,« so jo tolažili ata župan. »Temu se dá lepo odpomoči. Veš, kaj boš naredila? Če hočeš, da ti teh par gubic zgine z obraza, si moraš lase na vso moč trdo splesti v kite, tako trdo, da se ti bo koža od ust pa do ušes napela in gube bodo zginile.«

»Joj, ljubi možiček, ti si pa res moder. Takoj se bom spletla, da mi bodo vse gube zginile in vse bolj mikavna bom potem.«

»Pa še nekaj, Urša. Zdaj moraš takoj začeti s peko in cvrtjem. Nacvreti moraš bobov kot še nikoli.«

»Vse bom uredila, takoj grem na delo.«

V jutru je gospa Urša odracala na vas in najela tri ženske. Ves dan so pekle in cvrle, v soboto pa je bilo bobov, majhnih in velikih, v županovi shrambi cel kup, od vrat do oken in v kotu do stropa kakor na jesen krompirja v kleti. In dišalo je po vseh Zaplankah, povsod so cvrli in pekli. Med hišami so pa vstajali in rasli mlaji, malo drugače kakor drug pri drugem, do sobote jih je stalo že mnogo čez sto. Župan Teleban so od časa do časa malo prišli na vas, ukazali to in ono, dajali pametne in modre odredbe, pa so se spet vrnili v svojo občinsko pisarno in se zaklenili. Svoj slavnostni, pozdravni govor so se učili na pamet. Več kot pol strani velikih črk so se morali na pamet naučiti. In to ni kar si bodi! Gospa županja je nesla vsak dan pet škafov vode na vrt, kjer so rasle lepe rdeče regine, da bodo do nedelje ostale lepo sveže. Po vasi je pojenjavalo klepetanje, vsi obrazi so se nekam slovesno zresnili in od ure do ure so sicer ne kdo ve kako lepe Zaplanke dobivale bolj mikavno in

praznično lice. Dekleta so prišla k županu in iz dveh zgornjih sob zno-sile vso šaro: stare sekire, polomljene ročaje, sto let stare okenske okvire, zavržene in strgane čevlje, slike, polomljene stole — kdo bi mogel vse naštet? — potem so pa pod poškopile in obe sobi kar se dá čisto pomedle. Tako sta torej tudi ti dve sobi doživeli lep jubilej: zadnjikrat ju je pobožala metla pred pet in dvajsetimi leti, ko so se ata župan Teleban ženili. Tako je v soboto proti večeru šlo z vsemi pripravami proti koncu.

IV.

Tista žegnanjska nedelja je bila v Zaplankah tako lepa kakor še nobena. Že davno pred zoro je bilo vse na nogah, vse je mrgolelo, vse lezlo. Na vasi so hrzali osedlani in okrašeni konji, ki so komaj čakali, kdaj jih spodbodejo ostroge, da zdirjajo na postajo. Na konjih so ponosno sedeli zaplankarski fantje, cvet mladine. Ata župan Teleban so osebno pregledali konje in konjenike, če so vsi dovolj oštrglani in če so fantje dovolj postavni. Hvala Bogu, atu županu so bili vsi na moč všeč in skoraj se jim je zahotelo, da bi še sami zajahali iskrega vranca in gospoda ministrskega predsednika sprejeli in pozdravili na konju. Toda njihov frak in cilindar bi jim med jahanjem utegnil kam zleteti in potem bi bilo dokaj nerodno.

Posijalo je sonce, živo, toplo, nekam sveže in veselo. Kakor da še samo jutranje sonce vé za največji dan zaplankarske zgodovine! Sprevod se je pomaknil iz vasi proti postaji. Ata župan Teleban so zamahnili z roko, to je bilo znamenje za skupen in urejen odhod. Sicer je bilo do prihoda vlaka še celo uro, a ata župan so bili mnenja, da je bolje malo prej kakor pa pozneje. Med špalirjem mlajev, mimo okrašenih hiš, skozi plapolanje zastav v vseh mogočih barvah se je sprevod pomikal na postajo. Mati županja je nesla v rokah šopek živordečih regin, ki jih je sama negovala in zalivala ves teden. Šopek je bil bolj podoben otepu kakor snopu. Seveda, za gospoda ministrskega predsednika bi bilo sramotno, če bi mu dalá en sam piškav cvet. Če vsega ne bo hotel, si bo pa pač tisto lahko izbral, kar mu bo všeč.

Naravnost očarljiv je bil pa pogled na ata župana Telebana. Svetle škornje jim je očistila lastnoročno njihova žena Urša, frak so imeli lepo zlikan, cilindar je lovil sončne žarke in se svetil, kakor da je posreben. Še brke so imeli tako navihane kakor nihče. Nikoli še Zaplankarji niso bili tako ponosni na svojega župana kakor danes, ko so ga videli v vsem njegovem sijaju. In tudi žena Urša je bila izredno mladostna. Recept, ki ga ji je dal njen modri in razumni mož, ji je v polni meri vrnil mladost in zdelo se ji je, da je spet po dolgih letih stara dvajset let...

Na postaji je bilo ljudi, da se je vse trlo. Občinski odbor si je izbral prostor tik proge, ostalo občinstvo pa za njim in konec je bil šele zunaj nekje na travniku. Ljudje so spraševali, kdaj bo vlak prišel, ali morebiti ne bo imel zamude, v katerem vagonu bo gospod ministrski predsednik: a ata župan so povedali vselej, da je vse v redu, da bo kmalu, da vlak na noben način ne bo imel zamude, ker spričo velike osebnosti vlak zamude še imeti ne sme.

Da bi že tako veliko slovesnost ata župan še povzdignili, so si slovesno našgali viržinko. To je bilo ljudem znamenje, češ zdaj gre pa zares. In res niso dolgo čakali, pa je izza ovinka prisopihal vlak. Završalo je med ljudmi, kakor da je vse prevzel slovesen trenutek, tisoč oči se

je napelo, tisočglava množica je dvignila glave in vsem je zastala sapa. Trenutek napetega pričakovanja je bil silno dolg in županji, ki je stala s svojim otepom regin prav pri progi, je zastajalo srce, da bi se kmalu onesvestila.

»Nič se ne boj, ljuba ženka,« jo je tolažil in miril njen lepi mož, in res se je počasi pomirila; še sama ni vedela, kdaj je vlak pripeljal na postajo in obstal.

Od potnikov ni nihče izstopil. Ljudje so se že prestrašili, da je vse samo komedija, da gospod predsednik sploh prišel ni, ali bo pa prišel šele z naslednjim vlakom. Toda pri vozu, na katerem je bila številka I, so se počasi in slovesno odprla vrata in na njih se je pojavil eleganten gospod...

»Živijooo... živijooo...!« je zaorilo iz tisoč grl, da se je sam vlak prestrašil, preplašeno zakašljajal in zbežal, kar so ga kolesa nesla.

Ata župan so stopili slovesno in neustrašeno naprej in se postavili pred gospoda ministrskega predsednika.

»Neskončno srečnega in nad vse počeščenega se čutim, da vas, eksce-lenea, gospod ministrski predsednik, smem pozdraviti v imenu dičnih Zaplank in ponosnega zaplankarskega občinstva. Prihiteli smo na postajo, da damo duška svojim globokim narodnim čustvom, da vas, ki vas je ljubezen do rodne grude prignala spet...«

Gospod ministrski predsednik sicer ni bil nič iznenaden nad navdušenim sprejemom, ali zdelo se je, da mu ni preveč za krasen županov pozdrav. Neprestano se je oziral na desno in levo, plašno vrtil svoje oči in nemirno stopical.

»Zato pa dovolite,« so nadaljevali ata župan Teleban, »da vam moja mlada žena izroči kot znak našega veselja in zadovoljstva prekrasen šopek našega zaplankarskega cvetja.«

»V imenu postave vas aretiram!« je rekel orožnik, ki je pristopil prav v trenutku, ko je županova žena podala gospodu ministrskemu pred-

sedniku šopek. Pristopil je še drugi orožnik. Oba sta imela puške in trdno sta držala gospoda predsednika, ki se je skušal sicer nekoliko braniti, a se je počasi vdal. Orožnika sta ga nato vklenila.

»Škandal, škandal!« so vpili ata župan in sami niso vedeli, kaj se prav za prav godi. Pred njihovimi očmi so aretirali in vklenili samega predsednika. Kaj se vendar to pravi? Kdo je kriv tega zločina? To je vendar grozno.

»Gospodje orožniki, sami si boste vrv zadrgnili okoli vratu! Kaj pa počenjate? To je vendar gospod ministrski predsednik, doma iz Zaplank!«

»Da, Jožef Žabar,« je rekel orožnik, »doma iz Zaplank, največji tat, goljuf in vlomilec, kar jih poznamo. Že dolgo ga iščemo in slednjič nam je le padel v roke.«

Ata župan niso mogli do sape, županji je prihajalo slabo, da so jo občinski odborniki morali ljubeznivo podpirati, da ni padla in omedlela. Ljudstvo, ki ni vedelo, kaj se godi, je še vedno prekipevalo v silnem navdušenju in klici »živijo« se niso hoteli poleči. Po cesti se je že razvil mogočen sprevod, ki mu je na čelu jahalo krdelo hrabrih konjenikov z vriskanjem in prepevanjem. Za postajo so zapeli vrli pevci: »Že dolgo nismo pili ga, pili ga, pili ga . . .«

»Gospod župan!« je rekel orožnik, »začasno ga bomo zaprli kar v vašo občinsko ječo, potem bodo pa že iz mesta prišli ponj in ga na varno spravili. Kar dajte nam ključe, vsaj sami ne boste imeli nobenih sitnosti z njim. Ga bova še sama várovala, da nam ga zopet kaj ne polomi. Naprej!«

In sprevod se je pomaknil v vas. Spredaj petje, vriskanje, prekipevajoče veselje, zadaj žalostni, skoraj pogrebni sprevod. Ata župan poparjeni, županja bleda in starikava kakor pred tednom, občinski možje pa pobiti, kakor bi jim kure kruh snedle. Šele čez čas so se ata župan zavedeli in naročili nekomu, da je šel naprej povedat, naj vendar nehajo s tem vpitjem, da je dosti te komedije, saj je škandal že tako dovolj velik. Ljudstvo pa se ni dalo prepričati. Šele pred občinsko hišo so videli, da

je gospod ministrski predsednik vklenjen in da ga peljejo orožniki. Zavladata je splošna žalost, nemir je prevzel vse in kdor je videl ata župana, vsak je moral postati žalosten v dno srca.

Ata župan so stopili na klop pred hišo in oznanili ljudstvu: »Zaplankarji moji! Majhno presenečenje smo danes doživeli, ali to naj nas ne moti pri neumornem delu za narodov napredek. Žabarjev Pepe ni nikak ministrski predsednik, marveč velik tat, goljuf in poklicni vlomilec. Oblast ga je že dolgo iskala, pa ga ni mogla ujeti. Danes se je pa zgodilo, da je po naši pripomoči prišel vendarle v roke pravice. Tudi to je nekaj in mislim, da smo iz srca lahko ponosni, da je prav po naši zaslugi prišel končno tja, kamor spada. To je veliko in zato mislim, da je odveč, če bi žalovali. Zato pa danes praznujmo: jaz, vaš župan, proglašam današnji dan za narodni praznik. Pojejmo, kar so nam naše skrbne ženice nacvrle, in popijmo, kar je pripravljenega. Vse za narod, mi Zaplankarji — in sreča junaška!«

»Živijo . . .! Živijo . . .!« je završalo in veselili so se Zaplankarji dva dni in tri noči.

Griša Koritnik:

Rojstvo.

*Ko se rojstvo bliža,
gre veselje v hiše:
dedek zibko teše,
tetka pisma piše.*

*Mati platno kroji,
šiva si plenice,
na botrino misli
in na sojenice . . .*

*Očka premišljuje,
kaj bo vse z otroki,
bo li v kašči vedro,
v shrambi kaj pri roki?*

*Hiša se pogreza
v molk, pričakovanje,
sreča greje dneve,
radost diha v sanje.*

*Še bo sonce v polju,
zarja nad gorami,
božji mir na zemlji,
Dete bo med namil*

*Ko se Rojstvo bliža,
gre veselje v hiše —
še osliček sanja,
volek diha tiše . . .*

Jernejček išče svetega Miklavža.

V mali gorski vasici je živela starka z vnučkom Jernejčkom. Babica je bila zelo siromašna. Živela sta v nizki bajtici, prislonjeni k visoki hruški, ki je bila poleg kočice njuno edino premoženje.

Tisto zimo, ko se je bližal sveti Miklavž, je starka zbolela. Mali Jernejček ji je stregel, kolikor je pač mogel, hodil v vas h krčmarju po juho, ki jo jima je dajal zastonj, ker mu je nekdaž babica hodila pomagat, pri delu, dokler je bila še mlajša; sploh je deček naredil vse, kar je bilo treba.

»Kako bo pa letos s svetim Miklavžem?« je nekega dne nenadoma vprašal starico in ji zaupljivo pogledal v nagubani obraz.

Ni mu odgovorila in deček je nadaljeval:

»Krčmarjev Stojan bo dobil lepega visokega konja, ki bo kakor živ, da se bo lahko na njem gugal. Mamica sama mu je obljubila, da bo govorila s svetim Nikolajem. Streharjev Andrej mi je pravil, da mu je očka obljubil, da bo posredoval pri svetniku za zaresno puško, ki kar z zamaškom ustreli živega zajca, a Bregarjev Tomaž bo dobil ladjico, ki sama plava po vodi in ima bajè majhen motorček, ki jo poganja.«

Babica ga je zamišljena pogladila po zlatih laseh in se žalostno nasmehnila:

»Deček moj! Ne smeš zameriti svetniku, če ga k nam ne bo! Poglej, star je in težko si bo obdržal vse otroke v spominu! Naša hiša je v rebri, majhna in neznatna se skriva za hruško. Kako naj jo opazi svetnik?«

»In vendarle vsi pravijo, da obdaruje pridne otroke, in sicer vsakega, prav vsakega, da ne izpusti nikogar! Torej sem trdno prepričan, da pride tudi k nam!«

»Da bi vsaj prišel!« vzdihne babica in spet zadremlje.

Jernejček gre po prstih iz hiše.

Zunaj zahaja sonce. Deček strmi v rdečo zarjo in se smehlja:

»Da, da, vem, pride! Takole bo zažarelo nebo, ko bo stopil na zemljo. In že bo stal pred menoj in me obdaroval. Še angela bom videl, jasnega in milega, ki bo v zlatem košku prinašal darila!«

»Ali je mati doma?«

Jernejček se preplašen obrne.

Poleg njega stoji stari vaški skopuh Bizelj, ki se ga vsi kmetje bojé. Njegove drobne, ostre oči se s pogledom kar zabodejo v dečka, ki ga je strah sivega strica, ko jecljaje odgovori:

»Da, da, babica je doma, v postelji leži, hudo je bolna.«

Starec že prime za kljuko in zahrešči: »Dober dan!«

Babica se v postelji okrene, zagleda skopuha in sapa ji zastane; saj ve, zakaj je dedec prišel, vendarle ga prijazno vpraša:

»Kaj bo, boter Bizelj?«

»Kaj boter, kakšen boter, zakaj boter?« se mršči starec in jezno odkimava.

»I, saj ste bili vendar krstni boter moje rajne hčerke!«

Starec zamahne z roko:

»Čemu boter? Nič boter! Pri denarju se neha vsako sorodstvo in svaštvo po Bogu in ljudeh! Denar je vse, da veš! Zdaj pa plačaj, baba, če ne, saj veš, da te vržem pod kap!«

»Poglejte! Saj vendar vidite, da sem zbolela! In tistih dve sto dinarjev, ki vam jih še dolgujem, vas pač ne bo zveličalo! Vsaj malo še potrpite, da okrevam. Morda bo prihodnje leto kaj več s sadjem, tudi koza bo imela na pomlad mladička.«

»Kaj hruška, kaj mladiček, kaj ti in tvoj vnuk? Meni se hoče denarja in dobil ga bom, da veš, dobil ga bom!«

Potem se prihuljeni starec v zakrpani sivi obleki, z dolgimi zmršepimi belimi lasmi in suhim, glinastim obrazom zahahlja:

»Tudi tale bajta bo dobra, prav dobra! Tri imam že v vasi, da, tri hiše, pa bom imel še četrto! Kar sèm se bom preselil, saj se rad selim. Iz ene hiše v drugo me žene, vedno v eni prebivati mi ni prijetno, tako dolgočasno mi postane!«

»Boter, čudak ste, saj imate vendar eno hišo dovolj!«

»Kaj boš čvekala neumnosti! Vso vas si želim, vso vas! Gospodaril bi rad, nad vami vsemi bi bil rad gospod! No, potem bi morda še komu delil milosti! Bizlja vsi prezirate in se iz njega norčujete, a Bizelj je gospod, on ima denar!«

»Boter, bodite no, nikoli se še nisem norčevala iz vas!«

»V štirinajstih dneh mi boš plačala sto, drugih sto pa po novem letu, takoj do srede januarja, da se potlej ne boš kaj oščajala in se cmerila ter se skušala izviti. Bizelj ni neumen, da veš! Torej v štirinajstih dneh!«

Starec se je zvil kot vrbova veja in odšel mrmrajoč in cincajoč. Zunaj se je še enkrat obrnil, premeril kočo z očmi in pokimal:

»Pa bo ena hiša več, dobra bo! Jim že pokažem! V vas sem prišel kot pastir in vsi so delali z menoj kot svinja z mehom. Skoparil sem še otrok in zdaj se maščujem nad to vaško sodrgo. Res mi je včasih nekam hudo pri srcu, saj nazadnje niso vsi krivi. Nič! Kar vsi naj plačujejo krivice, saj tudi vihar pokvari vsem polja, ne samo hudobnim!«

Možiček je še dalje razvijal svoje krive nazore in odkoracal v vas, a babica je v koči zaplakala: »Kako naj si zdaj pomagava?«

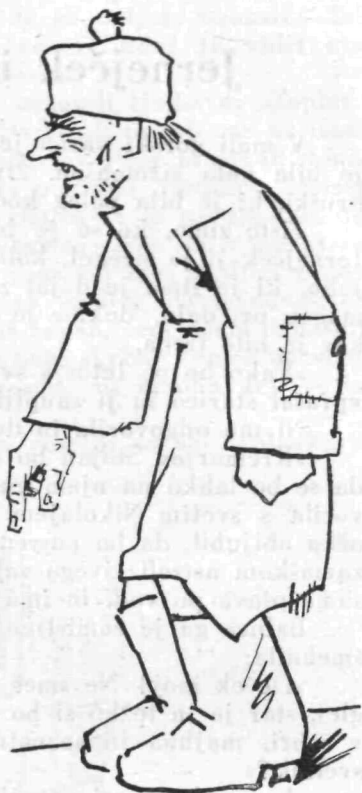
Deček je postal ves zamišljen in ji sploh ni odgovoril. Ko pa je starka čez nekaj dni vstala in je šla v vas, je Jernejček zaklenil dver, vtaknil ključ v duplo pri hruški kot navadno in se odpravil z doma.

»Samo da dobim svetega Miklavža, saj pravijo, da pride večkrat na zemljo gledat in se prepričat, če so otroci res pridni in dobri. Moram ga najti, da bo pomagal meni in babici. Mene bo obdaroval, a babici bo pomagal iz stiske in oba bova vesela.«

Take misli so rojile dečku po glavi, ko se je napotil iz vasi.

Poljana se je smejala vsa bela v soncu in se veselo lesketala v sneženih biserih.

»Da, čez to sijočo poljano pride ves skrivnostno lep in zlat, čudežno mil in bogat!« si deje deček in se željno ozira kvišku.

Dolga je Jernejčkova pot in glad se začne oglašati. Na srečo pride mimo mlina, kjer stoji pred hišo star mlinar, ki ga deček prijazno pozdravi.

»Kam pa mahaš fantiček, saj si komaj za ped visok?«

»K svetemu Miklavžu bi rad!«

»A, k svetemu Miklavžu. Še boš moral hoditi dobro uro. No, pa stopi malo k meni, če si kaj lačen!«

Deček si pač ni dal dvakrat reči. Že je sedel poleg mlinarja, ki je pripravil zase in zanj južino. Veselo sta otepala toplo mleko in koruzni kruh.

Jernejček je ostal ves čas zamišljen. Rad bi bil vprašal mlinarja, kako more vedeti, da pride v eni uri do svetega Miklavža, pa si ni upal. Če mlinarjev oče ve, da pridem, že mora biti res, je zaključil svoje misli, se zahvalil možu za jedačo in spet šel dalje.

Ni hodil dolgo, ko je naletel na starega raztrganca, ki se ga je kar prestrašil, ko ga je zagledal.

»Le nič se ne boj, pobič! Kam te pa nese?«

»K svetemu Miklavžu,« je odvrnil deček.

»Vidiš, kar tamle zavij v hrib, pa prideš do njega,« je zakričal postopač, ko je bil Jernejček že pred njim. Deček ga je slušal. Prispel je do hriba in mahnil po slabi poti v reber. Prispel je utrujen in znojen do prijazne cerkvice in odprl vrata.

Sonce je prodiralo skozi visoka okna in fantiček je zagledal v glavnem oltarju svetega škofa Nikolaja, vsega obdanega z zlato nebeško zarjo.

»Sveti Miklavž! Sveti Miklavž!« je zašepetal deček in pokleknil.

Žarki so se vedno silneje opirali v zlato mitro, v obraz in plašč ter svetlo palico svetnikovo, ki je sijala, kot bi bil držal v roki sončni žarek, ves slepeč in drhteč.

Spočetka je Jernejček mislil, da kleči pred samim živim svetnikom. Šele potem je spoznal, da je pred njim samo kip. Dolgo je vdano molil in naposled utrujen obsedel na stopnici. Začutil je, da mu veke postajajo težje in težje. Tesno se je zavil v svoj suknjič in zadremal.

Prav tisto uro se je vračal v domovino bogati Američan Janez Sadar, ki je bil rojen pri svetem Miklavžu, v vasici za cerkvico. Dolga leta je delal v rudniku, si počasi toliko opomogel, da je delavcem pričel prodajati jedila in si uredil z ženo kuhinjo ter je polagoma zabogatel. Pa ni imel sreče v družini. Žena in otrok sta mu umrla. Sam je zaželel še enkrat videti svojo domovino.

Ko je prispel njegov avto do hriba, je možu vzklikla v spominu slika svetega Nikolaja. Spomnil se je, kako je kot drobno dete lezel na grič, kako je tam okoli pasel ovce in se pred nevihto često zatekel v cerkev pod svetnikovo okrilje.

»In zdaj ga nisem videl skoraj trideset let! Pojdem in si spet ogledam našo cerkvico,« si je dejal in ustavil vozilo.

Počasi je šel v hrib, — ko je stopil v cerkev, se je začudil, ko je zagledal spečega dečka, vsega siromašnega s solzo na trepalnicah.

Zbudil ga je.

Jernejček se je zazrl z velikimi temnimi očmi v gosposkega strica. Nenadoma se mu je zazdelo, da je gospod, ki stoji pred njim, skoraj za las podoben svetemu Nikolaju: imel je veliko, popolnoma belo brado, dobre, mile oči so mu blago sijale, njegova pleča so bila krepka, a obraz je bil nadahnjjen z zdravo rdečico.

Ko pa je pobič pogledal tujcu na prst in je na njem zapazil debel prstan, prav tak, kot ga je imel preteklo leto sam škof, ko je birmal, je bil prepričan, da stoji pred njim svetnik preoblečen v navadnega zemljana:

»Sveti Miklavž, usmili se me!«

»Da, da, res sem Miklavž, kar povej mi, kaj želiš,« je hitel tujec.

Premrle ustnice fantička so komaj spravile iz sebe, kako se godi njegovi babici in njemu samemu.

Šele zdaj je opazil Američan, da se deček od mraza ves trese.

Povabil ga je s seboj.

In ko se je peljal z Jernejčkom skozi svojo rodno vas, mu je bilo, da je svetnik obdaroval tudi njega, ker ga je pravo uro privedel v domačo cerkvico, kjer je našel mladega rojaka, za katerega je sklenil poslej skrbeti in ga posinoviti.

In tisto leto je res obiskal Miklavž skromnega dečka in ga obdaroval kakor še nikoli. Pa tudi na babico ni pozabil, dobri Američan ji je poplačal dolg in ji popravil hišico. Starega skopuha Bizlja je pa zapodil, da ga ni bilo blizu nikoli več.

Gustav Strniša:

Božič.

Prijazno zvezde sijejo
in mir na zemljo lijejo.

V ljubezni Bog je svet objel,
vsakdo je te noči vesel.

Povsod svetlo je, zginja mrak,
nocoj je srečen siromak:

Ljudje to noč so dobri vsi,
saj z bratom brat svoj kruh deli!

A kdor je sveto noč prezrl,
je za ljudi in záse umrl!

Jankov božični večer.

Božični večer. Janko leži v sanatoriju! —

Pred dvema tednoma so ga operirali na ušesu in potem je odšel domov. Med potjo se je pa prehladil in pretresel. Vnela se mu je možganska mrena. Morali so ga zopet odpeljati v sanatorij.

Tam leži danes, ko zvone zunaj v mestu in na deželi božični zvonovi in vabijo ljudi v cerkev k polnočnici.

Mama in bratec Mirko sta pri njem! Prinesla sta mu majhno smrečico in jo okrasila, da so se šibke vejice upogibale pod težo sladkorčkov, keksov, svečk in podobnega. Zraven je tudi sestra in pomaga Mirku in mami pri drevescu. Tudi ona hoče napraviti Janku veselje, ker je Janko priden in je šel pred operacijo celo sam na operacijsko mizo. Tudi gospod zdravnik je rekel, da je priden in pogumen!

Janko spi! Mama, Mirko in sestra pa krase božično drevesce in razvijajo darila za Janka.

Prebuja se! Mirko še hitro stisne pod božično drevesce, ki vse žari od lučic, ki nešteto krat odsevajo na obešenih predmetih, majhen zavitek. Kupil mu je za denar, ki si ga je prihranil, nalivno pero. Janko je rekel nekoč mami, da bi ga rad imel, in Mirko mu je sedaj izpolnil to željo. Seveda mu ni kupil takšnega, kakor ga ima doma starejši brat, a nalivno pero je vendarle, čeprav nima zlatega peresa kakor bratovo.

Janko se je dvignil na postelji in ves začuden onemel. Saj si niti misliti ni mogel, da ga bosta mama in bratec tako razveselila. Niti povedala mu nista nič! — Pa kako sta skrivala nekaj pred njim. Seveda smrečico, ki sta jo prinesla od doma, kjer jo je starejši brat s tovarišem usekal v gozdu. Janku kar žare ličeca od sreče in veselja. Mama mu prinese darila, ki leže pod božičnim drevescem, da jih pogleda. Sama mama se je začudila, ko je zagledala zraven svojega zavitka še dvoje drugih malih zavitkov. Tudi sestra mu je kupila knjigo z lepimi slikami in lepimi povestmi, ker Janko rad čita, posebno še pravljice in povesti. Tako pazljivo je položila lepo zavito knjigo pod božično drevesce, da ni opazil niti Mirko, ki je sedel za mizo.

Janko ves srečen razvija zavitke. Mama mu je kupila par nogavic, ker jih potrebuje. Potem topel pulover in nekaj bonbončkov. Kako vesel je Janko vsega! — Potem pa začne odvijati knjigo. Ko jo zagleda, pogleda ves srečen sestro, ker dobro ve, da mu jo je kupila ona. Saj ji je nekoč rekel, da je to baje zelo lepa knjiga. Nazadnje vzame v roke majhen zavojček. Bratovo darilce! — Mirko ga skoraj požira s pogledi. Ali bo zadovoljen? Pri sebi že ugiba, kaj bo rekel Janko in kako bo vesel. Sedaj je odprl škatlico! — Zagledal je nalivno pero. Kako srečen nasmeh mu je zaigral na licih. Davna želja: imeti nalivno pero, se mu je izpolnila danes v sanatoriju, daleč od doma, kjer ne more deliti svojega veselja in sreče z drugimi. — Še bolj srečen kakor Janko je Mirko, ko je opazil, da je razveselil bolnega bratca.

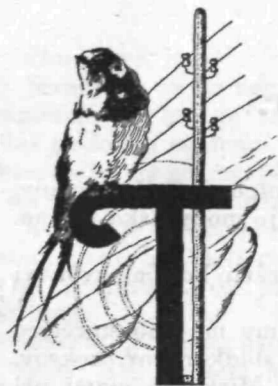
Vsi skupaj: mama, Janko, Mirko in sestra občudujejo darila. Veseli so vsi skupaj.

Tedaj se pa Janko spomni nečesa in vpraša mamo tiho na uho: »Kako pa praznujejo danes božični večer doma atek, sestri in brat?« Mami kane solza iz očesa, a jo zakrije in se obrani joka, ki se je hoče polastiti, in pogladi bolnega Janka brez besed po glavici in njegovih zlatorumenih lasih...

K. Hafner :

Lastovička pri jaslicah.

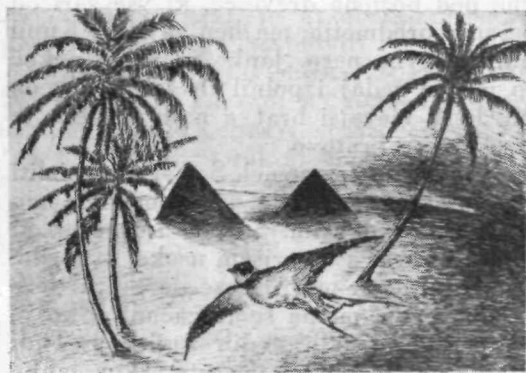
(Po narodni pripovedki.)

To je bilo že v davnih, zelo davnih časih. Takrat je gospodična Lastovička prvič zapustila naše ljube kraje in se odpravila na pot na jug. Slavčki, škrjančki in sinčki so videli, da odhaja, in so jo zasmehovale in kričale za njo: »Oh, oh, kako se boji mraza! Kakšna nežna gospodična je vendar!... Še poslovila se ni od nas, prevzetnica!... Komaj včeraj se je skrilo sonce za oblake, ona pa že frr... kar na pot čez morje za njim. Brr... morje! Naj se ji le nesreča primeri, kar privoščili bi ji, sitnici sitni!«

Toda naši potniki se ni primerilo nič hudega, pač pa jo je doletela velika sreča.

* * *

Ko je preletela Sredozemsko morje, se je Lastovica spustila na afriška tla. Mračilo se je in naša ptička je bila hudo lačna. Nažgala je nekaj suhih vejic in pričela iskati svojo večerjico.

Pa ji je prišla pod kljunček okrogla debeluška Pikapolončica. Lastovička se je začudila, da najde debeluško tu doli v Afriki; saj je vendar na severu doma.

»Kaj delaš tu, nesrečnica?« jo je nahrulila... »Zakaj pa si zapustila domače kraje? Kam greš?«

»V Betlehem,« je odgovorila živalca.

»V Betlehem? Kaj pa je tam lepega, da moraš tja?«

»Oh, vsaj malo odnehaj s krempeljci?« je prosila mala Pikapolončica, »pa ti bom vse povedala.«

»No, naj bo,« je privolila Lastovička in odmaknila nožico. Naj mala čeblja. Dolgčas je postalo Lastovički po domovini, morda ve mala za kakšne novice iz domačih krajev. Pozabila je na lakoto in počenila poleg male žuželke.

No, pa mala ni imela nikakih novic od doma. Ampak povedala ji je drugo, še vse lepšo novico.

»Če bi ti vedela,« je začela Pikapolonica, ko se je zmuznila iz groznih ptičjih krempeljcev, »Jezušček se je rodil in jaz romam zdaj v Betlehem, da ga počastim... Kaj, ali bi šla še ti z menoj?«

»O tisto pa že, prav rada, je bila Lastovička takoj pri volji. »Toda, povej, od kod pa imaš vse te novice?... Mar si v sorodu s samim prerokom Izaijem?«

»O še več kot to. Murenček je moj bratranec in saj veš, da njemu pravijo božji volek.«

»Viš, saj res, pozabila sem! No, prav, poiščiva si vodnika, ki naju bo popeljal v sveto mesto.«

* * *

Kot bi mignil, sta preleteli ozračje in že sta bili na dvoru kraljice Lune.

»Pozdravljena, lepa kraljica,« je rekla Lastovica. »Ali poznaš pot v Betlehem?«

»Moj Bog,« je odgovorila Luna, »saj sem že stara kakor zemlja, pa vendar o Betlehemu še nisem slišala . . . Toda gospod Veter, ki tako rad jaha po tujih deželah, bo morda kaj vedel o tem mestu.«

In gospodična Lastovička in debeluška Pikapolončica sta se odpravili na pot in sta dospeli v kraljestvo gospoda viteza Vetra. Hodili sta tri dni in tri noči in dopoldne četrtega dne sta stali pred njegovim dvorom. Gospodična Lastovička je vstopila, za njo pa njena lepa, debelušna spremljevalka.

Mogočni vitez Veter je bil ravno pri obedu, ko sta naši potnici vstopili. Štirinajst dni je že pihal in sviral po zemlji na svoje piščali listju in praproti k veselemu plesu in zdaj je bil ves zbit in utrujen.

Ko je zagledal naši potnici, je mogočni vitez Veter vstal, se vljudno priklonil ter ju objel in pobožal po okroglih glavicah.

»Kaj bi radi?« je prijazno vprašal.

»Vetrček, mogočni veter,« je pričela gospodična Lastovička, ti vse vidiš in vse veš in tako lepo žvižgaš in alelujo znaš peti, daj, pojdi z nama v Betlehem, da počastimo ljubega Jezusa, ki se je tam rodil.«

»V Betlehem!« je pomislil vitez Veter in pogledal na uro. »Zdaj je devet zvečer, jutri zjutraj bomo v Betlehemu.« Naročil je hlapcu, naj mu osedla konja, divjega belca. Skočil je nanj in posadil prédse mali

potnici. Kakor blisk je zdirjal konj belec; preko gora in preko morja jih je nosil. Našima potnicama je pohajala sapa, v glavi se jima je vrtelo, toda ko je bila ura zjutraj devet, se je konj ustavil v Sveti deželi.

Razjahali so in pevaže in žvižgajoč nadaljevali pot v sveto mesto. Kdor jih je srečal, se je ustavil in jih poslušal.

Lastovička in Pikapolončica sta peli sopran, Veter pa ju je spremljal zdaj z basom, zdaj z visokim tenorjem. Vsem je bilo všeč njihovo petje.

Vrata revnega hlevca v Betlehemu so bila odprta in Jezušček jih je že zdaleč zagledal. Stegnil je drobceno ročico, jo pritisnil na usteca in jim pošiljal poljubce. Ko so naši potniki klečali v hlevcu pred njim, jih je ljubkoval in jim je obljubil svoj blagoslov.

Pomolili so in skupno zapeli lepo božično pesem, ki so se je bili naučili doma na severu. Nato so pozdravili še sveto mater Marijo in očaka svetega Jožefa, pa se podali nazaj na pot v deželo murnčkov. Vitez Veter pa je odhajal v svoj skalnati grad.

Pomlad je že bila, ko sta naši romarici dospeli na domača tla.

»Od kod prihajata, ubežnici?« je zakričal nad njima slavec, ki ju je prvi zagledal.

In pripovedovali sta o svoji poti.

Ptičice so ju poslušale in ko je bilo pripovedovanja konec, so se zjokale, ker tudi one niso videle božjega Deteca.

Od tega časa pa pri nas skoraj vse ptičice v prvih septembrskih dneh, ko se prične oglašati zimska burja, povežejo culice, zapro svoje kočice, vzamejo potne palice v roke in krenejo na pot na jug gledat, če se ni morda ljubi Jezušček zopet povrnil na zemljo.

Adolf Šinkovec:

Svetonočna.

Priroda vsa je v belem snegu,
odeta s haljo zlate mesečine,
v svetlobi jasni poje zvon iz line,
prinaša mir domovom v bregu.
Sveti večer je nocoj.
Duša, o rajski mi sreči zapoj!
Srca se radostijo,
duše v nebo hrepenijo,
ob jaslicah molimo
in gledamo Jezuščkov dom ...
Vse vonja po oljki,
potici dišeči in vinu opojnem;
v rokah otrok tiče molki ...
Hrepenenje iz oči v hlevček strmi,
kjer svečke gorijo
in ovčke po mahu hitijo
s pastirci in pesmijo v Betlehem ...

V božični noči.

(Enodejanka.)

Osebe: Anka, Ivček, mama, očka, angel. Pozorišče: ubožna tesna sobica v delavski baraki. (V kotu jaslice).

1. prizor.

Anka (gleda skozi zaprto okence na razsvetljeno mesto):
Kako nocoj je vse svetlo!
Ah, danes se odpre nebo,
ko angelci naznanijo,
da Detece je rôjeno!

Ivček (vstopi, premražen, v roki drži smrečico).

Anka: Kje hodiš, bratec moj,
ko sveti je večer nocoj?
Saj ves od mraza trepetáš —
Kaj vidim, smrečico imaš?

Ivček: Podaril mi jo je šepavi mož
in rekel je: »Da molil boš
še zame na to sveto noč.
Nocoj ima prošnja čudno moč.«

Anka (ki je prinesla večerjo):
Le sedi, da večerjava,
je kava skoro že hladná.

Ivček (sede k večerji):
Kako, da mame ni doma?
Kam tako pozno je odšla?

Anka (žalostno):
O, bratec moj, kako je to hudo!
Očeta iz tovarne ni biló;
ko sedem je že ura bíla,
uboga mati je vzdihnila:
»Nocoj povsod, povsod je mir,
nocoj presveti je večer.
Le v delavske temné barake
veselje pozabilo je korake.
Zakaj ga ni — kje se mudi?
Nocoj vendár naprej ne dela;
iskat ga grem,« je zaihtela.
Tesno se v ruto je zavila
in mene sámo tu pustila.

Ivček: O, da bi že domov prišla!
Saj jo težkó že čakava.

Anka: Predragi bratec, daj, moliva,
na smrekci svečico prižgiva!
Nocoj in vso to sveto noč
ima molitev čudno moč.

Ivček (postavi smrečico pred jaslice, prižge na njej svečko):
O sestrice, moliva res lepó,
čep rav zaspan in truden sem zeló.
Pri jaslicah najlepše je,
kjer božje Dete gleda te.

Oba (poklekne pred jaslice, skleneta roki).

Anka: Oče naš...

Ivček: Daj nam danes...
(Ves zaspan se med molitvico nasloni na stol in skrije glavo v dlani).

Anka: Zdrava Marija...

... telesa, Jezus.

(Ivček je zadremal in nič ne odgovori, zato Anka glasneje ponovi):

in blagoslovljen... Jezus!

(Ker se bratec le ne zgane, moli sama naprej):

Sveta Marija...

(Potem lahko pocuka Ivčka za rokav):

Ne slišiš, čuj me, bratec moj!

Moliva srčno vsaj nocoj! —

Že spi, ubožček, truden je.

(Zasliši se iz daljave tiho petje »Sveta noč« — harmonij spremlja).

Ivček (v sanjah):

O, mama, moje jaslice.

Poglej to zvezdico lepo,

ki sveti Jezuščku zlató;

in angelčki mu pojejo,

pastirčki ovčke nosijo!

Anka (ki pa pesmi ne sliši):

Le spavaj, bratec, v sanji zlati,

sladkó pri jaslicah je spati.

(V daljavi božično zvonjenje).

Vse tiho je — le iz daljine,

iz srečne, blažene doline,

tako lepo, lepo zvoni...

Tam doli zdaj nihče ne spi.

Pri njih svetló je in gorkó,

le v teh barakah je hudó.

O, Dete božje, prosim te,

ubogih vsaj usmili se!

In očku daj zaslužka, dela,

daj, da bo mamica vesela,

da nikdar več ne bo jokala,

da vsak dan nam bo kruhka dala,

da v sobi borni bo gorko,

da očka nič več hud ne bo.

Vsak dan bom lučko ti prižgala,

vsak dan pri jaslicah klečala.

O, Jezušček, to sveto noč,

pokaži svojo božjo moč!

Sveti angel... (moli čimdalje tiše,

končno zadremlje).

(Iz daljave zvon, pesem.)

Ivček: Čuj, očka — o, — Kako lepó!

Gotovo angelci pojo —

Pojó s srebrnimi glasovi.

Kako lepo doné zvonovi!

(Zvon utihne, pesem ob harmoniju je močnejša in močnejša, soba se razsvetli, božični angel v snežnobeli obleki neslišno vstopi; poklekne k jaslicam za otrokoma in jima položi roke na ramena. Pesem utihne, le harmonij prav tiho spremlja angelove besede z božično melodijo.)

2. prizor:

Angel: Nocoj, nocoj je sveta noč,
nocoj ima prošnja čudno moč.
Nedolžna angelčka, le sladko spita,
v življenje lepše se zbudita,
saj Detece nebeško malo
vam samo je nekoč dejalo:
»Prosrite in se vam bo dalo!«
(Angel vstaja, odhaja, sobica se
temni, melodija polagoma ugaša.)

Ivček (plane iz sanj):
O, lepi angel, kam zdaj greš?

Anka (prav tako):
Ne smeš odtod že zdaj, ne smeš!

3. prizor:

Mati (obstoji pri vratih):
Kaj je, otroka, tu sem zdaj,
nič več nocoj ne grem nazaj.

Ivček: O, mama, ti? — Kako lepó
tu meni v sanjah je bilo!
Neslišno angel lep in bel
k nam, semle v sobo je prišel.
Bilo je čudežno svetló,
zvonilo je tako lepó.

Anka: Prelepa pesem vzplavala,
prečudno me uspavala.
In angel bel govoril je,
da zaihtelo bi srce
od prevelike sreče te.

Ivček: Pa očka, ni prišel s teboj?
Kje neki se mudi nocoj?

Mati: V tovarni delo vse stoji,
a njega od nikoder ni.
Po krčmah vseh sem ga iskala,
sosede delavce sem vpraševala.
A vsak mi le tako pové,
da iz tovarne je gredé
z neznancem nekim v mesto šel.

Ivček: Sam Bog ve, kam se li je del?
Kako drugače bilo je nekdaj,
samo, če spomnim se nazaj.
A vsak dan huje je sedaj.
O, mamica, zakaj, zakaj?

Anka: Pred leti, mama, spomniš se,
na one lepe praznike;
ko sladko si potico pekla,
ko zjutraj ateku si rekla:
»Po delu, očka, v mesto skoči!
Če vidiš Jezuščka, pa mu naroči,
naj položi pred jaslice
za Anko čeveljčke nové,
za Ivčka gorko suknjico,
da bode v cerkev šel lahko.«
Kako, da ni tako sedaj?
O, mamica, zakaj, zakaj?

Mati: Otroka moja, danes je hudo;
življenje je tako težkó.
Ljudje Boga so zapustili,
bogastvo, čast so bolj vzljubili.
Bogati reveže so pozabili.
Namesto da bi jim dobrot delili,
še srčno kri bi jim izpili,
da sebi več bi nagraabili.
Le Bog pomore v taki sili,
če homo ga srčno prosili.

Ivček: Da, mama, saj je rekel mož:
»Na, deček, da pomolil boš
še zame na to sveto noč;
nocoj ima molitev čudno moč!«

Anka: In prav tako je angel del,
ki v lepih sanjah je prišel.
Veš, mama, prej midva
že k Jezuščku molila sva.

Mati: O polnoči, ko drugi vsi veseli
v cerkev bodo pohiteli,
mi bomo v izbici ostali
in ateka bomo čakali.
Tam zunaj mraz je, burja brije,
zvezdá milijon na nebu sijé,
tako je jasno, svetlo vse,
po hišah luči vse goré.
Nam tale lučka bo svetila
in Jezuščku bo govorila,
kako ubogi, revni smo.
Vendär vsi trdno verujemo,
da Dete pomagalo bo.

Ivček: Oj, mama, prosim te lepó,
povej, povej povestico,
kako se Jezušček nekoč
prikazal je na sveto noč
v tovarni ubogim delavcem.
Kako je to zgodilo se?

Mati: Že vem!
Kot danes bil je svet večer,
kot danes bil povsod je mir;
le ti ubogi delavci
v tovarno so na delo šli.
Srebrno zunaj so zvonovi peli,
njim pa le stroji so brneli
to večno, težko pesem dela,
in lica mračna, vsa že vela,
to noč še bolj so jim bledela.
Polnoč skrivnostna je takó
z nebes hitela na zemljó.
Mogočni so glasovi bili,
mogočno v cerkev so vabili.
Še motnih oken so se dotaknili,
za njimi trudni težko so vzdihnili.
Nemirno zvoki so zavalovali,
grmenja strojev so se zbali —
in trepetaje so vtihnili,
da ubogih src bi ne ranili —
da bi v oči ne privabili
zadrževanih vseh solza. —
Tedaj prav polnoč je bilá.
Naenkrat so obrazí veli
v nebeški čudeži zastrmeli;
ker sila strojev je utihnila,
premila luč je v mračnost lila.
Nihče ni vedel, kdaj, kako,
prelepo Dete, čudežno,
z nebeško jasnimi očmi,
s prelesto zlatimi lasmi,
v prebeli, snežni haljici
med stroji je skrivnostno vstalo.
V ročici šopek je držalo.
V prečudno luč so čaše bele
opojno, sladko zadehtele.
V neznani sreči izdelane postave
globoko so klonile glave. —
Pri vsakem Dete je obstalo,
sladkó, sladkó se mu smehljalo.

Uprlo vanj je očke jasne,
 prožilo mu cvetove krasne.
 Z ročico drugo Dete zalo
 je sveti blagoslov dajalo.
 Neslišno preko vseh soban
 otroček stopal je krasán. —
 Gospod tovarne gledat gre,
 zakaj tako mirnó je vse.
 Začuden v Dete zastarmi,
 ki z nežno rokco mu preti. —
 Presunjen bridko zaihti:
 »Odpusti, joj, odpusti mi!«
 In Dete spet se nasmehlja,
 še njemu rož dehtečih dá.
 Mu blagoslov svoj podeli.
 Gospod ves ganjen govori:
 »O, bratje moji, odpustite!
 Med svoje drage pohitite,
 zase, zamé srčnó molite!
 O, saj nocoj, to sveto noč
 ima molitev čudno moč!«
 Odslej so vedno stroji stali,
 kadar so božič praznovali.

Anka: Kako lepo, kako lepó,
 ko bi še zdaj tako biló,
 da Jezušček bi prišel sem
 k nesrečnim, bednim delavcem.

Ivček: Kaj, mama, če pa pridna sva,
 če k Njemu vedno moliva,
 ganiti mora Jezuščka!

Mati: Da, da, prav je tako, otroka;
 naj naša vera bo globoka,
 potem gotovo slišal bo,
 kako ga milo kličemo.

4. prizor:

Očka (vstopi z velikim zavojem):
 Dober večer, družinica!

Mati: O, vsi. — Pa kje si vendar bil?
 Kaj nosiš, kje si to dobil?

Očka: Nocoj, nocoj sem srečen — o!
 Mi v duši je tako lepo.
 Odslej hudo nam več ne bo.
 To sveto noč je Detece
 uslišalo nam vse prošnje.
 Kar ste želeli, vam je dalo,
 pogledjte, kaj nam je poslalo!
 (Razvija.)

Mati: O mili Bog, nebeški Oče!
 Kako vendar je to mogoče?

Očka: Tu majki naši jopico
 in Ivčku toplo suknjico.
 Za Anico ta plašček je
 in čevljički novi za vse.

Ivček: Juhu, bom v cerkev šel lahko
 o polnoči, to bo lepo!

Anka: In jaz in mama, očka, vsi,
 vsi bomo k polnočnici šli!

Vsi (se obuvajo, oblačijo).

Mati: Povej, razjasni nam vse to!

Očka: Takole, dragi, je biló:
 Po dolgih letih včeraj sva
 s tovarišem iz vojske se sešla.
 Nekoč na bojnem polju tam
 sem mu življenje rešil sam.

Hvaležen mi je res zeló,
 peljal me v mesto je s sabó,
 in nakupila sva vse to.
 Po praznikih spet prišel bo,
 nas vse odpeljal v drugi kraj.
 nikdár nas več ne bo nazaj,
 v to tesno, borno sobico,
 ker k sebi v službo vzel me bo.

Zdaj, dragi, le se veselite,
 pri maši Dete zahvalite!
 (Slovesno pritrkavanje.)

O, čujte, čujte, že zvoní!
 He hitro, bomo kar odšli!

Ivček: Kako je lepa suknjica!

Anka: Kako se plašček mi poda!

Kako se čevlji svetijo,

in tebi, mami prav takó!

Mati: Tako sem srečna in vesela,
 da kar jokati bi začela.

Očka: Pojdimo kar, zavijte se tesnó,
 ker burja vije, mrzlo je zelo.
 (Odpira.)

Kako je jasno in svetló.

Ivček (že zunaj):

Juhu, zdaj pa gremo!

5. prizor:

(Zvonjenje postaja tišje, semintja se sliši
 vesel vzklik otrok. Iz pritajenega zvonje-
 nja vstane nežna melodija »Sveta noč«
 na harmoniju; pridružijo se ji glasovi in pojó
 vse tri kitice: prvo tiho, vendar naraščajo,
 drugo precej močno, tretjo tiše in tiše.
 Ko pesem utihne, harmonij še ves čas
 med angelovim govorom spremlja.)

Angel (po končani pesmi):

Nocoj povsod, povsod je mir,
 saj sveti, sveti je večer.

Polnoč skrivnostna vsa tako
 z nebes hiti k vam na zemljó.

Da, tudi k vam nocoj hiti,
 vi delavci, brezdomci vsi!

Obupani in bedni, o sirote!

Bi radi kruha, radi bi gorkote?

Poglejte! Božje Detece

ima le revne jaslice,

ima le golo slamico —

ima ubogo Mamico.

A drobno Dete — Kralj je res!

Je Kralj sveta in Kralj nebes!

Molite vsi nocoj, molite,

vsaj skromno lučko mo prižgite!

Saj samo Dete je dejalo:

»Prosíte in se vam bo dalo!«

Najprej molite sami zase,

za druge in za boljše čase!

Največ nocoj molite vsi,

da bo ljubezen med ljudmi!

Ljubezen prava bo samo

rešila grešno to zemljo.

Da bo med vami božji mir,

nocoj, ko sveti je večer,

molite; saj na sveto noč

ima molitev čudno moč.

(Melodija pojema, zastor počasi pada.)

Ogled mostu v Prismukljah.

V Prismukljah, med bi se imel vršiti ogled

po veliki poškodovanega , ki vodi

čez, med precej visokimi in prav tako strmimi tekoči

 bi prišla v soboto iz

Ata pa, ki so prebrisane glave in ne zaupajo nobenemu

človeku na svetu veliko, razen sebi in svojim , so hoteli

prej še sami s svojimi svetovalci ugotoviti približne

za popravo tega

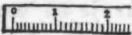

V petek v zgodnjih urah se snidejo najuglednejše prismukljanske

 pri Ogled poškodbe mostu je bil torej

končan; treba je bilo dognati le še višino mostnih

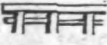
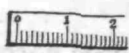

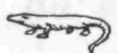
V Prismukljah pa niso imeli tako velikega . Ampak

Prismukljani so vam Brž jo pogruntajo, najkrepkejši se

obesiza obe na zunanjo stran po njegovem

spleza drugi in se obesi z za — in tako naprej.

Cela ~~sega~~ je segala že do samo zadnji je še plezal
navzdol, ko zakliče prvi , da mu polzijo roke in naj počaka, da si
jih malo omoči. Spusti , da bi pljunil v in - štrbunk -
čofot; že je celo , ravno pod
v res globoko

Hoop-hopsa, so zakričali ata ter hiteli po strmem na pomoč;
pa zopet — tristo zelenih , — v preveliki vnemi in diru
so se spotaknili ob svojih kratkih in nekoliko krivih ter naen-
krat sedli tako neusmiljeno v sredo da je na vse
strani. Ko prilezejo vsi mokri kakor iz vode, je bila prva
skrb , če ni morda kdo „Sedem nas je prišlo sem k
 in ravno toliko nas mora biti tukaj“. Zato štejejo od leve
na desno in zopet nazaj — pa naštejejo jih samo šest, ker na sebe
še zdaleka niso mislili. Vsi po vrsti štejejo, pa vsak je na sebe pozabil.

Vsi praskáje se po in za se spogledujejo, naenkrat
je šinila nekemu v zelo pametna misel. Vsak naj si vtakne
svoj v obrežni pesek, da bomo potem lahko šteli

Takoj vsi ubogajo ta modri nasvet. Eden se je radi mokrote tako

hudo prehladil, ter je začel

, ker je dobil hūd nahod. Ravno

je izvlekel svoj iz peska, pa je zopet

tako močno, da

je napravil s svojim prehlajenim nosom poleg prve še eno No,

sedaj so še le zijali

odkod naj bi bil prišel

osmi nos. Tristo zelenih so odločili

Sedem nas je prišlo

sem, osem nas bo pa prišlo domov. V nedeljo bomo skupno odločili,

kaj naj počnemo z novim občanom. Sedajle pa hitro domov za toplo

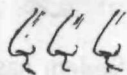

, da se posušimo!" Pozabivši

odkoracajo mokri vsi

skupaj z blatnimi

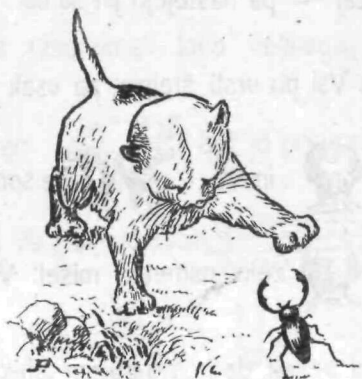
in majaje z

in tudi z

proti domu.

David in Golijat.

Pesem o kanarčku.

Marija ziblje Jezusa.
oj, Jezusa, Zveličarja.
V zibelki revni Jezus spi,
obraz se mehko mu smeji.
Ljubezen sladka diha vanj,
ljubezen polna sladkih sanj.
S cvetočega drevesa pa
rumena ptička priskaklja.
Na zglavju mehkem postoji
ob Jezusovi glavici.
Marija ziblje Jezusa,

kanarčku tiho šepeta:
»Zapoj, kanarček, Jezusu,
oj, Jezusu, Zveličarju!«
Kanarček plaho kljun odpre
in peti Jezusu začne.
V zibelki Jezus se zbudi,
kanarčka zdaj blagoslovi:
»Naj pesem tvoja se glasi
najlepše v svet vse žive dni.
Ljubezen božjo oznanjuj,
ki v srcih vseh ljudi kraljuj!«

Sicherl Janko:

Mladina na smučeh.

Nova zima je letos kaj kmalu pokukala v dolino in zdramila je mlade smučarje. Ti so se hoteli tako rekoč kar po kopnem smučati, posebno še ker so bili lansko zimo tako prikrajšani za belo zimsko veselje.

Mihec, mladi navihanček, je brž drl pod streho po smučih in palice. Čeprav trdi, da je velik športnik, je imel mnogo opravka, da je uredil svojo zanemarjeno smuško opremo, na katero je med počitnicami popolnoma pozabil. Kako tudi ne! Saj je vse dni brcal žogo, tičal kakor riba v vodi in dirjal s kolesom po cesti, da so imeli celo starši sitnosti radi njega na policiji, ker se je pregrešil zoper policijske predpise.

Sicer Mihcu, ki je velik športnik, ni mnogo do predpisov, urnikov, nalog in učenja. Kaj še! To mu je postranska stvar. Le poslušajte, kako misli o športu.

»V dobi športa zdaj živimo, za rekorde se borimo.
Uspehi olimpijade niso nič, jaz drugačen sem vam ptič,
Brez predpisov okrog dirjam, kdor jezi se, ga ozmerjam,
kar po cesti žoga šviga,

gól v steklo — kaj me briga.
Drsam, smučam se po cesti,
čeprav kaznivo to je v mesti.
Skačem urno kakor maček,
kaj bi Novšak, Smolej, Praček.
Hokej meni je igrača,
streljam góle kakor prača.

Tek in slalom pa še smuk, to zabaven je pouk. Kaj učenje, pusta šola, šport, to naša je parola! Na olimpijado pojdem na Japonsko,	tam bom dirkal prav po konjsko. Američane, Japonce in Kitajce, napodim ko plašne zajce. Vse uženem v kózji rog, saj sem športnik urnih nog.«
--	---

Tak športnik je Mihec. Mislim, da med vami ni divjih športnikov. Če pa je kdo, bo pa kmalu sprevidel, da ni na pravi poti. Pametno pot pa ubira Tone iz Bohinja, ki se mnogo giblje v lepi planinski naravi, o kateri pravi pesem :

»Mi Bohinjci sredi raja,
radost sladko vživamo,
hladna sapica izhaja,
tu Savico pijemo.
Rožce krasne, zvezde jasne,
mične tukaj vidimo.
Po jezeru ribce igrajó,

gladko plava ladjica,
ptice spevajo po gaju,
žlahtna raste travica.
Triglav kralj je naš planine,
premogóčni star očak.
Ta navduši svoje sine,
nepremagani mejak.«

Da, navdušen planinec, drsalec, sankáč in smučar je Tone, ki živi svoje športno življenje takole :

Moje igrišče je mehka travica,
kjer v planini se pase kravica.
Visoke so gore, strm je breg,
dolge so zime, visok pade sneg.
Kravica lačna muka doma,
hajd na planino, je treba sena.
Kidamo sneg, poje lopata,
urnih sva rok jaz in pa ata.
Iz senika seno na sani,
samotež hitro v dolino brzi.

Kadar je treba, dobro zaviram,
krepko z nogami v sneg se opiram.
— V šolo pa pot vso presmučam,
čudom se čudim prelenim bučam,
ker sapa, snežinka jih močno plaši,
ne da se jim v šolo, drže se peči.
— Jezero kadar zamrzne Bohinjsko,
drsalico obujem svetlo, kovinsko,
skrajšam si pot z brega na breg,
gladek je led, drsalec sem vnet.

Tako je, fantje! Šport je danes res razširjen povsod. Mladina ljubi posebno zimski šport. Z zanimanjem in veseljem se ga je poprijela.

L. 1936. je bilo olimpijsko leto. Ves svet je tekmoval in meril telesne moči. Zimska olimpijada je bila največja zimskošportna prireditel, kar jih je doslej videl svet.

Spored je bil nenavadno pester. Deset dni so se vršile razne tekme, kakor: tek na daljavo 18 km, vztrajnostna tekma na 50 km, štafetna tekma 4×10 km, smuk, slalom, umetno drsanje, hoki na ledu, sankanje z bobom, tek vojaških patrolj, streljanje na ledu itd. Te moderne, rekel bi, umetne panoge zimskega športa sem obravnaval že v lanskem Vrčcu. Letos bom napisal nekaj o koristnih zimskih športih, ki naj jih goji predvsem tista naša mladina, ki živi skromno v krajih, kjer ni športnih društev, pač pa mnogo nadebudnih mladih fantov, ki prežive vso zimo ne samo v snežnem veselju, ampak tudi v snežnih težavah. Pomislite, da je naša domovina predvsem gorata. Da so po vseh hribih raztresene vasi, zaselki in posamezne hiše. Mogoče je do soseda četrt ure daleč. V šolo dve uri in v cerkev včasih še več. Pozimi zapade mnogo snega. Pot je slaba, sneg se udara. Treba je daleč po opravkih, v šolo. Tu pridejo do veljave smuči kot prometno sredstvo. Drugo važno prometno sredstvo v gorskih vaseh so sani. Drva, les, seno, vse je treba zvoziti predvsem po-

zimi, saj so gorska pota poleti največkrat tako slaba, razdejana od hudo-urnikov, da je po kamenitih razdrapanih potih vsak promet z vozom skoraj nemogoč. Vozniki bi pokončali mnogo voz in bi bili še v življenjski nevarnosti. Zato se ne čudimo gorjancem, ki prosijo Boga, naj pade po-zimi pravočasno sneg, da jim olajša zimske vožnje. Na jezerih in večjih vodah pa pride v poštev tudi drsanje po ledu. Blejsko jezero zamrzne in tedaj, ko je debelina ledu dovolj močna, jo uberejo tudi vozniki s konji in tovorom brez skrbi čez jezero po bližnjici na drugo stran jezera. Mladina pa šviga sem ter tja, nikamor ni daleč, led je tako gladek, za-prek ni — kar naravnost, kamor si poželi oko.

Smučanje. Zanimiva je zgodovina smučarstva. Severni narodi so najprej za hojo po snegu uporabljali krplje. Te podolgovate ali okrogle obroče so natikali na noge, da se niso pogrezali v debelem snegu. Po-časi so šele nastale smuči. To prometno sredstvo se je polagoma razširilo. Danes seveda si je smučanje kot šport osvojilo svet, saj je to najlepši zimski šport. Pri nas smučanje ni nov pojav. Na Blokah je bilo že v XVII. stoletju zelo razvito. Zato imamo pisane dokaze. Zgodovinar Valva-sor nam poroča, da je smučanje na Blokah stara navada. Slovenci imamo zato tudi lepe, pristne domače smuške izraze. Fantje, skrbno se ogibajte nelepих tujk!

Predvojni smučarji so bili pri nas bele vrane. Danes pa lahko rečemo, da je smučanje naš narodni šport. Staro in mlado, vse smuča. Kdor ne more smučati, pa se mimogrede veseli, ko gleda smučarje. Posebno iz srcá se nasmeje, kadar kak Cefizelj štrbunkne v sneg. Celó mamice smu-čajo, v mislih seveda, in se z otroki vred vesele.

Sestra Francka, brat pa Pepček,
oba še otročiča mala,
žalostno na pragu stala,
smučarje občudovala.
Ata smučat ne pusti,
za otroka se boji,
da ne zlomita kosti.
Francka milo zájokala :
»Jaz bi lada smucat znala.«
Pravi Pepček: »Tiho bod',
v kleti je razpadel sod.
Doge krive naveživa,
v roke metlici vzemiva,

brž na smuko odhitiva.«
Krive doge navezala,
metle stare vse pobrala,
hajd, na smuk junaka mala!
Prvi smuk zares ni šala.
Večkrat v snegu sta tičala,
vselej urno se pobrala,
če mama gleda, sta se bala.
Mama gleda, huda ni,
le na tihem se smeji,
se tud' sama bi drsala,
če bi očka se ne bala.

Ej, pa tudi očka se je kmalu sprijaznil z mislijo, da je pametno smučanje zdravo. O tem pa prihodnjič!

Božič drugod. Ne praznuje se povsod božič tako ali vsaj približno tako kot pri nas. Vsak narod ima svoj poseben način praznovanja tega velikega praznika. — Na posebno svojevrsten način praznujejo božič na Španskem. Tam ne poznajo starega nemškega običaja, da bi postavljali in krasili božično drevesce. Oni imajo skoraj v vsaki hiši bolj ali manj bogato okrašene jaslice. Razlika pa je tudi v božičnih darilih. Večinoma si pošiljajo samo dobri znanci drug drugemu košare, napolnjene s steklenicami vina, poticami in sadjem. Stoprav šele po božičnih praznikih se začne na Španskem veliki božični semenj, na katerem se prodajajo v prvi vrsti vsakovrstne otroške igrače. Na Španskem dan dečjega veselja ni sveti večer, ampak jutro sv. Treh kraljev. Ta dan zjutraj prinese mali Jezus dobrim otrokom darove, ki jih položi v čevljičke. Pa še neko posebnost imajo Španci v božičnem času. Prvi april, dan šaljivih navad, praznujejo že 28. decembra, na dan Nedolžnih otročičev. Tudi Novo leto praznuje španski narod na poseben način. Vsak Španec ima na Silvestrov večer v žepu gomolj grozdja. Ko odbije ura polnoči, pojé dvanajst zrnec z njega, da bo imel v prihodnjem letu vseh dvanajst mesecev srečo. — Najznačilnejše za italijansko božičevanje so mladinske pridige, ki jih imajo v cerkvi Ara Coeli v Rimu. V tej cerkvi se zbere mladina različnih verskih društev in posluša kratke pridige, ki jih govore dečki in deklice sami. V Italiji praznujejo samo prvi božični praznik, to je sveti dan. K polnočnici ne jemljejo otrok, a po maši se radujejo pri čaju in poticah od ranega jutra. Sveti dan pa je namenjen obiskom. Tedaj se med seboj obiskujejo sorodniki in znanci. Prav tako kot na Španskem tudi v Italiji ni božični večer praznik mladine, ampak šesti januar. — Angleži božiča ne praznujejo v tako veliki meri kot Novo leto. Najvažnejše angleško jelo o božičnih praznikih je božični puding in pečena piška. — Na Francoskem so se še do nedavna čudili temu, ako si je kdo v hiši postavil božično drevo in ga okrasil. Pa tudi otrokom ne prinese mali Jezus božičnih darov na sveti večer, ampak šele na božični dan. — Tudi na Holandskem niso poznali pred svetovno vojno božičnega drevesca. Holandcem so prinesli to navado šele nemški vojaki v svetovni vojni. Tam mladino obdaruje samo sveti Miklavž. — Amerikanci so hoteli božično drevo modernizirati, zato so ga začeli delati iz vseh mogočih tvarin, a po največ iz železnih šib. Železno stebelce so prepletli s plinskimi svetilkami, ki so gorele namesto sveč. Pa so se prepričali,

da tako ne gre, ker so se Evropejci posmehovali njihovim božičnim drevescem. Zato so se zopet vrnili k pravi jelki, samo da je niso okrasili z voščeniimi svečami, ampak z električnimi žarnicami. Amerikancem pa seveda eno samo božično drevo ni dovolj, zato si jih napravijo več: eno na vrtu, eno na balkonu in eno, največje in najlepše, v hiši. — Zelo dolgo trajajo božični prazniki na Švedskem. Tukaj si ljudje med seboj voščiijo vesele božične praznike že v novembru. Božično drevo je na Švedskem že reklama, ker z njim vabijo kupce v trgovino. Doma si postavijo namesto božičnega drevesa rajši svečnike s prižganimi svečami. Na prometnih cestah in na križiščih ulic v Stokholmu visé med hišami girlande iz jelkovega okrasja, na katere so obešene električne žarnice in zvončki. — Tudi v drugih državah, kjer dolgo niso poznali božičnega drevesca, kakor na Japonskem, Kitajskem in na Islandu, se je ta navada že zelo razširila. Tamkaj seveda ne uporabljajo jelk, ampak drugo grmovje, ki pri njih raste. — Navada božičnega drevesca je stara okoli 300 let in je prišla k nam iz Nemčije.

Kdaj zmrzne človek? Zmrznjenje človeka ne zavisi od temperature zraka, ki je okrog nas, ampak od toplote, ki je v človeku. Normalna temperatura človeškega telesa znaša 36,8 do 37,5 stopinj Celzija. Višjo temperaturo od 42 stopinj Celzija prenese redkokateri človek. Najvišja temperatura, doslej zmerjena pri človeku, znaša 49,9 stopinj. Kakor se iz tega razvidi, človek sploh ne more prenesti mnogo višje temperature, ki je v njem.

Bolje od nenavadne visoke temperature more prenašati človek nenormalno nizko temperaturo. Ako se je znižala telesna toplota v človeku, ki je zmrznil, na 30 stopinj, tedaj se moramo še skoraj gotovo nadejati, da ga bomo oživili. Rešitev takega človeka še tedaj ni popolnoma izključena, ako je padla njegova telesna toplota na 25 stopinj. Šele pri znižanju telesne toplote na 23 stopinj Celzija je človek popolnoma zgubljen, zmrznjen. Dognali so celo že to, da je bilo pri nekem zmrznjenem človeku pri 20 stopinjah Celzija še vedno nekaj življenja v njem, a bili so poslednji, smrtni utripi, ko ni bilo nesrečniku več mogoče pomagati. Pri 18 stopinjah Celzija pa prestane v človeku prav vsako življenjsko delovanje. Kako dolgo traja, da se telesna toplota tako zelo zniža, da človek zmrzne, je odvisno od različnih okoliščin. Najlaže zmrznejo taki, ki so alkoholizirani, to je pijanci. Alkohol namreč razširi luknjice na koži, tako da skozi nje mraz hitro prodre v telo.

Marijo prenočujejo. V selški dolini je do zadnjega ostala prelepa navada, da teden dni pred božičem nosijo Marijo po hišah v spomin na njeno težko pot iz Nazareta v Betlehem. Pobožni vaščani nosijo tiste dni Marijino podobo iz hiše v hišo, tako da je vsak večer v drugi hiši, kjer Marijo lepo počaste. Ko Marija preroma vso vas, tedaj se začno božični prazniki. Mati božja gre na pot devet dni pred božičem. Dekleta pripravijo vse potrebno za sprejem nebeske Gospe. Po hišah pripravijo oltarčke, ki jih okrase s cveticami in svečami. Še izpod stropa obesijo lučke. Gospodarji posameznih hiš kar tekmujejo med seboj, kateri od njih bo pripravil Mariji dostojnejše prenočišče. Ko leže mrak na zemljo, se zbere pol vasi pred tisto hišo, ki je v nji Marija prenočevala prejšnjo noč. S prižganimi svečami in ob prepevanju adventnih in božičnih pesmi spremljajo visoko Popotnico na novo stanovanje. Ko pride sosedla k novi hiši, nagovori gospodinjo, ki bo sprejela Mater božjo: »Priateljica, sprejmi na truda polnem potu v tem mrzlem zimskem času najčistejšo Mater božjo! Ne proslavljam je le danes in jutri, marveč skrbim vedno za njeno česčenje.« Nova gospodinja pa odvrne: »Bodi pozdravljena, prečista Devica! Željno Te sprejemam pod svojo streho. Bodi zvesta Pomočnica te hiše in varuj mojo dušo ob smrtni uri!« Nato postavijo Marijino podobo na oltarček med rože in sveče ter zapojó lepe pesmi in molijo sveti rožni venec. Nato še dodajo prošnjo: »Visoka Gospa, ozri se na našo ljubezen! Majhni so naši domovi, sirotni so njihovi prebivalci. Toda glej našo dobro voljo. Rož smo Ti nosili, da Ti ne bo dolgčas po Tvojem domu v Nazaretu. Še bolj žareče kot naše lučke goré naša srca. Naše misli potujejo s Teboj v Betlehem. Tam se bodo zveselile Tvoje in naše sreče.« Ko se približa drug večer, jo zopet spremljajo k sosedu. Ta lepa krščanska navada izvira še iz starih časov. Naj bi na našem podeželju še dolgo ostala!

Eskimski pes. Eskimski pes živi po vsem severu. Brez njega bi tamkajšnji ljudje sploh ne mogli živeti. Razen njega in severnega jelena ne more niti ena druga domača žival prenesti tamkajšnje zime. Človek, ki še nikoli ni videl eskimskega psa, bi ga imel za severnega volka, ki mu je zelo podoben. Ima svetlobelo ali rdečkasto, dolgo dlako, široko glavo, šiljast trup in šiljasta ušesa. Zaradi slabe krme je skoraj vedno mršav. Ne laja nikdar, ampak samo tuli v nesreči. Za malo smrdljive hrane mora tamkajšnjim ljudem opravljati najtežje posle: varovati čredo, loviti morske pse in svinje, medvede in jelene, pa tudi vleči sani kot pri nas konji. In kaj mu dajo ljudje za vse njegovo delo? Namesto da bi ga dobro

nakrmili, mu vržejo kako smrdljivo ribo, ga suvajo in tolčejo, da mu kosti pokajo. Zato tudi ni poseben prijatelj svojemu gospodarju. Posluša ga samo zato, ker ga mora. Drugače pa išče vsake prilike, kako bi se nad njim maščeval. Do česar pride, ukrade. Ako ni nikogar v hiši, sam pa se lahko splazi vanjo, požre tamkaj vse, kar najde: ribe, jestvine, kožo in jermenje. Zaradi svoje bojazljivosti ne bo nikdar napadel človeka, zato pa tudi ni dober čuvaj. Saj se niti ne premakne, čeprav so tatovi v hiši. Kadar ga hoče gospodar napreči, ga mora zelo milo in prevarljivo vabiti k sebi, ker se drugače sploh ne približa. Pri vpreganju dvigne glavo, tuli in cvili, a ko je vprežen, se pokori svoji usodi in obmolkne.

Od pomladi do jeseni živé ti psi v največji svobodi. Gospodar jih ne potrebuje in se zanje tudi ne briga. Pes si mora sam iskati hrane. Ako do drugega ne more, mu je najslajša hrana riba. V tem času je tudi dober in spreten lovec. Na jesen pa se zanj zopet začne staro trpljenje. Gospodar polovi vse svoje pse, jih pripelje domov in jih priveže ter jim ne dá tako dolgo nič žreti, dokler ne omršavijo, da postanejo lažji in bolj okretni za vožnjo. Ko gredo na pot, dá gospodar vsakemu pol suhe ribe, da bolje teče. Skoz ves dan jim ne dá ničesar, šele na večer zopet dobijo nekoliko smrdljivih rib. Sicer se pa temu ni čuditi, saj je taka hrana tudi njihovim gospodarjem zelo ljuba. Kruha ti psi ne žro, kadar so pa lačni, požro vsako mrhovino.

Eskim napreže šest do dvanajst psov v sani, najpametnejšega spredaj, druge pa za njim. Vsak pes dobi na hrbet odejo iz kože, da ga varuje pred mrazom. Na potu se med seboj čestokrat spró, pa je spopad in grizenje gotova stvar. Ko pa pride mednje gospodar z bičem, se takoj pomirijo. Če so sani pretežke, gre pred psi žena s kakšno hrano v roki in jih vabi naprej. Ko pa se vračajo domov, beže kot podivjani, ker jih goni glad. Skoz gozd se z njimi voziti je pa naravnost pogubonosno. Tu mora gospodar biti zelo previden, da se ne razbije ob kakem drevesu, da si ne potare rok ali nog, ali pa da mu veje ne oslepe oces.

Če bi ne bilo teh psov, bi bili severni ljudje veliki siromaki in bi ne obstali tam niti deset let. Leta 1821. je napadla te pse neka kužna bolezen, da jih je mnogo poginilo, pa so ljudje postali taki siromaki, da jih je mnogo od gladu umrlo. Ko pes pogine, mu oderejo kožo. Od te kože si ljudje napravijo toplo obleko. Medtem ko z drugih kož pade dlaka že čez leto dni, ostane na pasji koži vsaj štiri leta. Na to obleko iz pasje kože so Eskimi zelo ponosni. Kdor je nima, ne velja pri njih nič.

Fr. J.

Boštjanček pijanček

Boštjanček pijanček
se žganja nasrka.
Po cesti razgraja,
na prsi se trka:

»Junak jaz, Boštjanček
se nič ne bojim,
sam cele armade
v prah podrobim.

Jaz, jaz sem močan
in hud ko pošast.
Sicer sem pijan —
pa stojim kakor hrast.«

Od juga zapihal
je vetrič lahak,
sumljivo zanihal
je naš korenjak.

Se vetriču upira
Boštjanček orjak,
pa v jarek ob cesti
prekucne se oznak.

Pokažite kužku pot do klobase!

Jožek: »Mati, ali imate petdeset par za siromaka?«

Mati: »Da, tu jih imaš. Kje pa je tisti siromak?«

Jožek: »Tam zunaj na sosedovem oglu prodaja sladoleđ.«

Mati: »Jožek, kje so lupine orehov, ki si jih jedel v vlaku? Ali si bil morebiti tako nevljuden, da si jih zmetal kar po tleh?«

Jožek: »Ne, mati, metal sem jih zraven mene sedečemu gospodu v žep.«

Punčka: »Danes ne morem v šolo.«

Mati: »Zakaj ne?«

Punčka: »Se ne počutim dobro.«

Mati: »Kje se ne počutiš dobro?«

Punčka: »V šoli.«

Nadzornik: »Ali je res, otroci, da vi nikoli ne molite pred šolo?«

Jožek: »Da, gospod nadzornik. Nikoli pred šolo, ampak vedno v šoli.«

Nadzornik: »No, mali, povej, kako je ime tvojemu očetu!«

Jožek: »?...Prosim, gospod nadzornik, kakšno lažje vprašanje!«

Kmetič: »Kaj pa delaš gori na jablani?«

Paglavc: »Jabolko je odpadlo, zdaj bi ga pa rad nazaj obesil.«

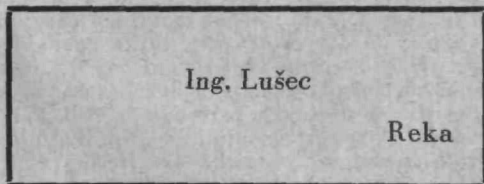
Učitelj: »Mogoče je, da so na luni tudi prebivalci.«

Jakec: »Prosim, gospod učitelj, kam pa gredo, kadar je mlaj?«

Uganke, rešitve in drugo

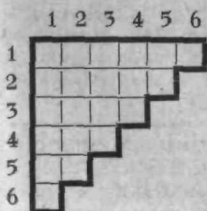
Posetnica.

Slavko Cuderman.

Kdo je to?

Trikot.

1 2 3 4 5 6 Vodoravno in navpično:

1. nosimo na roki,
2. del obleke,
3. pisatelj Miklove Zale,
4. prijatelj tuje lastnine,
5. vzklík bolečine,
6. soglasnik.

Rešitev ugank iz 3. številke:

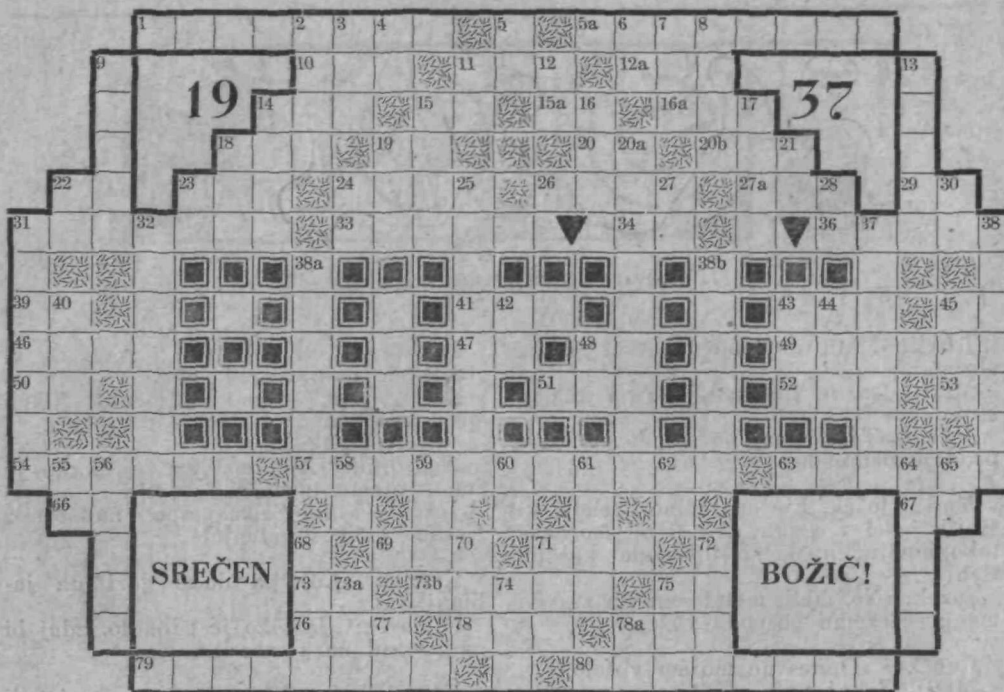
1. Križanica: Vodoravno: 1. lov, 4. so, 6. ar, 8. dan, 9. J. J., 11. Ur, 12. vrt, 15. he, 15. rt, 17. bas. Navpično: 2. os, 3. voz, 5. ladja, 7. raj, 10. Vrtec, 11. Urh, 14. grb, 16. ta.
2. Lik: Potreba potrebi roko podaja. Ključ: krt, boj, ped, Ida.
3. Posetnica: Ugankarica Vrtača.

Vse uganke so pravilno rešili: Gortner Viktor, Železniki; Milena Škufca, Stična; Minka Sodja, Boh. Bistrica; France iz Središča; Cirila, Mirko in Slavko Cuderman, Tupaliče; Ksenija Sadnik, St. Pavel; Klopčič Janez, Stanko in Matevž Oblak, Železniki; Jug Zlatica, Beograd; Šefman Danijel, Novo mesto; Polde Kapš, Potoke; Inge Josek, Mara Vòdian, Maribor.

Samo delno so prav rešili: Elga Ludvig, Jesenice; Marijan, Matko in Terezika Svoljšak, Dob.

Izzrebana je bila: Mile'na Škufca.

Božična križanka

Vodoravno: 1. slovenski dnevnik, 5a. slovenski nabožni mesečnik, 10. član družine, 11. lesena posoda, 12a. del glave, 14. druga beseda za poslanec, 15. ploskovna mera, 15a. krajša oblika za ako, 16a. druga beseda za darilo, 18. selitev čebel, 19. predlog, 20. pesniška oblika, 20b. električni izraz, 22. druga beseda za učenje, 23. dalmatinski otok, 24. povezana slama, 26. planinska ptica, 27a. domača žival, 29. časovni veznik, 31. daljša pesnitev, 33. grški državnik, 34. pritrdilna členica, 36. morsko obrežje, 39. predlog, 41. šivalna potreščina, 43. vrsta zemlje, 45. priredni veznik, 46. druga beseda za stud, 47. navaden števnik, 48. vzklik, 49. hrvatsko glavno mesto, 50. egiptovsko božanstvo, 51. pritrdilni glasovi, 52. samoglasnik in kratica za svojeroločno, 53. oblika pomožnega glagola, 54. obrtnik, 57. želja za božične praznike, 63. svetopisemsko mesto, 66. izraz pri kartanju, 67. pogojna členica, 69. druga beseda za konico, 71. sladka jed, 73. druga beseda za pamet, 73b. druga beseda za samosilnika, 75. grška črka, 76. divja zver, 78. vodna žival, 78a. udrti koža, 79. največji slovenski pesnik, 80. največji sedaj živeči slovenski pesnik.

Navpično: 2. umetniško-znanstveni članek, 3. afriška reka, 4. isto kot 47. vo-

doravno, 5. predlog, 6. staroslovanska pijača, 7. strupena kača, 8. bodeča roža, 9. postaja ob progi Židani most—Zagreb, 11. kratica za svojeroločno, 12. pritrdilna členica, 13. prisilno delo, 14. del hiše, 15. svetopisemska oseba, 16. vzročni veznik, 17. druga beseda za blago, 18. bivaljšče prvega človeka, 19. moško krstno ime, 20a. majhen mož, 21. oziralni zaimek, 22. druga beseda za upanje, 23. izraz pri kartanju, 24. del voza, 25. domača beseda za klimo, 27. italijanska nota, 28. časovni veznik, 30. isto kot 6., 31. tujka za napis, 32. druga beseda za pristanišče, 37. naše glavno mesto, 38. azijska dežela, 38a. tuja beseda za postopek pri sodbah, 38b. znamenit slovenski pisatelj, 40. oblika glagola znati, 42. veznik, 43. žensko ime, 44. isto kot 12a. vodoravno, 45. domača žival, 48. vzklik, 55. isto kot 27., 56. lahko zaneti požar, 58. isto kot 23., 59. druga beseda za slavo, 60. nikalnica, 61. domača žival, 62. veznik, 64. vrsta jedi, 65. osebn. zaimek, 68. moško krstno ime, 70. druga beseda za tračnice, 71. poljska cvetlica, 72. druga beseda za kip, 73a. nasprotje od vojne, 74. isto kot 78. vodoravno, 75. del živalskega telesa, 77. povratno-osebni zaimek, 78a. živalski glas.

»Vrtec« izhaja 15. dan v mesecu in stane za vse leto din 15.—. Urejuje ga in obla- stem odgovarja Jesenovec France, profesor v Ljubljani, Vodovodna cesta št. 24. — Uprava »Vrtca« v Ljubljani, Kopitarjeva ul. 2 (H. Ničman). Izdaja in tiska ga Jugo- slovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč).